

Etelä-Hämeen Sos.dem. piiri: Forssan Työväenyhdistys ry, Lahden Sos.dem. Työväenyhdistys ry.

Pirkanmaan Sos.dem. piiri: Oriveden Pappilankylän Ty Taisto ry, Rantakylän Työväenyhdistys ry, Tampereen Työväenyhdistys ry, Valkeakosken Työväenyhdistys ry, Pyrinnön Työväenyhdistys ry, Visuveden Ty Kehitys ry.

Kymen Sos.dem. piiri: Haminan Työväenyhdistys ry, Purolan Työväenyhdistys ry, Tiutisen Työväenyhdistys ry, Vuoksenniskan Työväenyhdistys ry.

Keski-Suomen Sos.dem. piiri: Jurvansalon Työväenyhdistys ry.

Pohjois-Karjalan Sos.dem. piiri: Utran Työväenyhdistys ry.

Vaasan Sos.dem. Piiri: Oskari Tokoi-seura

Oulun Sos.dem. piiri: Martinniemen Sos.dem. Ty ry.

7. Puolueen talous

Tuloslaskelma ja tase 31.12.1993 eri liitteenä.

8. Viestintäyritykset

Yhtiöryhmän liikevaihto laski jo kolmantena perättäisenä vuonna ja tuloksen tasapainottaminen vaati edelleen tiukkaa kulupolitiikkaa. Toimintavuoden lopulla näkyivät ensimmäiset merkit tuottojen kääntymisestä kasvuun.

Sd-lehdet

Lehdistötuen vähenemisestä huolimatta lehtiryhmän tulos oli tukien jälkeen tasapainossa suunnitelman mukaisin poistoin. Kaupallinen ilmoittelu kääntyi loppuvuodesta lievään nousuun, mutta kokonaisuutena ottaen ilmoittelussa ei vielä ylletty edellisvuotiseen tasoon. Lehtien määrä säilyi ennallaan ja niiden yhteislevikki pysytteli ennallaan hieman yli 100 000 kappaleessa.

Graafinen teollisuus

Kirjapainotoiminnan supistaminen saatettiin loppuun toimintavuoden aikana. Pahoin velkaantunut Lounais-Suomen Kirjapaino asetettiin konkurssiin. Kirjapainotoiminnasta on jäljellä pääosin rotaatiotuotantoon keskittyvä Oy Kehitys Porissa ja arkkipainoksi erikoistunut Kirjapaino Jaarli Janakkalassa, joilla on hyvät edellytykset kannattavaan toimintaan. Yhtiöryhmällä on myös Kymen Lehtimedian kautta merkittävä osakkuus kirjapaino Lehtikannassa (Kouvola) ja Kymen Lehtipainossa (Anjalankoski).

Sähköinen viestintä

Paikallisradioiden liikevaihto laski, mutta ensimmäiset merkit mainosmyynnin elpymisestä näkyivät toimintavuoden viimeisen neljänneksen aikana. Mikäli kehitys jatkuu paikallisradioilla on edellytykset hyvään tulokseen vuonna 1994. Yhtiöryhmän osuus MTV:stä säilyi ennallaan.

Yhteistyö ja sijoitustoiminta

Sd-viestintäteollisuuden yhteistoimintaa koordinoi T-lehdistö Oy. Yhteydenpito sd-järjestöihin ja ay-liikkeeseen hoidetaan Työväenlehdistö ry:ssä. Sd-lehtien toimituksellista yhteistyötä koordinoi UP-uutispalvelu. Suomen Viestintärahoitus Oy jatkoi sijoitustoimintaa graafista ja sähköistä viestintää harjoittaviin yrityksiin. Painopiste oli Kymenlaakson lehtikonsernissa, MTV:ssä ja paikallisradioissa.

Sd-lehtien ja kirjapainojen toimitusjohtajat 31.12.1993

Arbetsblad	Alf-Erik Helsing
Demari	Risto Salonen
Hämeen Kansa	Matti Hämäläinen
Lounais-Häme	Matti Hämäläinen
Pohjolan Työ	Markku Kainulainen
Päijätseutu	Matti Hämäläinen
Riihimäen Seutu	Matti Hämäläinen
Turun Päivälehti	Antero Anttila
Uusi Aika	Reijo Nuikki
Pohjois-Karjala	Pekka Kivioja
Valpas	Aulis Kupiainen
Vapaus	Heikki Nykänen
Vastin	Erkki Syrjä
Viikko-Eteenpäin	Hannu Koivisto
Oy Kehitys	Reijo Nuikki
Kirjapaino Jaarli	Seppo Nieminen

T-lehdistö Oy:n hallitus

Erkki Vuorinen	puheenjohtaja
Reijo Nuikki	varapuheenjohtaja
Markku Kainulainen	
Heikki Nykänen	
Risto Salonen	
Erkki Syrjä	
Pauli Viklund	

Suomen Viestintärahoytys Oy:n hallitus

Erkki Vuorinen	puheenjohtaja
Reijo Nuikki	varapuheenjohtaja
Rauno Iivonen	
Rauno Kousa	
Erkki Syrjä	

Sd-viestintäyritysten toimitusjohtajana on toiminut Tuomas Harpf ja sihteerinä Sirkka Jokinen.

(to/1)

**Sosialidemokraattiset naiset
Socialdemokratiska kvinnor**

**TOIMINTAKERTOMUS
1993**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	YLEISTÄ	1
2.	LIITON PÄÄTÖKSENTEKIJÄT	1
2.1.	Liittokokous	1
2.2.	Liittoneuvosto	3
2.3.	Liittotoimikunta	3
2.5.	Liittohallitus	4
2.6.	Liiton toimisto	4
3.	JÄRJESTÖTOIMINTA	4
3.1.	SDP:n puoluekokous	4
3.2.	Forssan juhlat	5
4.	YHTEISTYÖ AY-LIIKKEEN KANSSA	5
5.	KOULUTUSTOIMINTA	6
6.	TIEDOTUS	7
6.1.	Kannanotot	7
6.2.	PikkuSisko	9
6.3.	Sosialidemokraatit-lehti	9
7.	SDP:N PRESIDENTINVAALIEN ESIVAALIT	9
7.1.	Yhteiset tilaisuudet	9
7.2.	Ehdokkaiden omat tilaisuudet	10
7.3.	Tiedotusvälineet	10
7.4.	Muut kokemukset	10
8.	KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	11
8.1.	Sosialistinen Naisinternationaali (SIW)	11
8.2.	Pohjolan Sosialidemokraattiset Naiset (SKN)	11
8.3.	Eurooppalainen yhteistyö	11
9.	HISTORIAPROJEKTI	12
10.	NYTKIS	12

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1993

1. YLEISTÄ

Vuoden 1993 alkupuoli painottui SDP:n presidenttiehdokkaiden esivaaliin sekä SDP:n puoluekokoukseen valmistautumiseen. Vuoden 1992 kunnallisvaalien jälkeen toimintamme suuntautui uusien naisvaltuutettujen ja lautakuntien jäsenten paikallistason kouluttamiseen ja yhteistyön tiivistämiseen.

Poliittisesti vuosi on ollut oppositiopolitiikkaa ja naisliitto on vaatinut ja herättänyt keskustelua talouspolitiikan muuttamiseksi naisystävällisempään suuntaan. Keväällä järjestetty yleisötilaisuus työttömyydestä keräsi Helsingin Työväentalon A-salin täyteen osallistujia.

Naisliitossa on ilolla pantu merkille, että puolueen puolella on huomattu naisliiton tuottaman materiaalin käyttökelpoisuus ja tasokkuus. Naisille suunnatut tietopaketit ja aineistot ovat kysyttyjä julkaisuja.

Loppuvuosi kului presidentinvaaleihin valmistautumisessa. Toimintaa ryhdyttiin myös suuntaamaan kohti eduskuntavaaleja, joiden ajankohdasta vielä tuolloin vallitsi erilaisia oletuksia.

Puolueessa nousi esiin jälleen keskustelu naiskiintiöistä Ruotsin SAP:n otettua puoluekokouksessaan käyttöön naiskiintiöt ehdokaslistoilla. SDP:ssä naisliitto on edellyttänyt kiintiöiden käyttöön ottamista puoluehallituksen, -valtuuston sekä piirihallitusten valinnoissa. Kiintiö olisi luonteva tilanteessa, jolloin SDP:n eduskuntaryhmässä on naisia 46 % ja kunnanvaltuustoissa 35 %.

2. LIITON PÄÄTÖKSENTEKIJÄT

2.1. Liittokokous

Sosialidemokraattisten Naisten VI liittokokous pidettiin Helsingin Työväentalolla 24. - 25.4.1993. Kokouksen tunnuslause oli: Me teemme sen -NaisSuomi nousuun!

Liittokokoukseen osallistui 213 edustajaa sekä seuraajia sisarjärjestöistä, ay-liikkeestä sekä kansainvälisiä vieraita. SDP:n tervehdyksen liittokokoukselle toi SDP:n varapuheenjohtaja Antero Kekkonen, Sosialistisen Naisinternationaalin tervehdyksen Unni Evang (Norja) ja kansainvälisten vieraiden tervehdyksen esitti Sigrid Marinell (Itävalta).

2.1.2. Asiakirjat

Liittokokouksen pääasiakirja "Me teemme sen -Naissuomi nousuun!" käsitteli Suomen naisten asemaa harjoitetun talouspolitiikan ja hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta sekä naisten tulevaisuuden näkymiä työelämässä. Asiakirjan valmistelusta vastasi pääsihteeri Tuula Haatainen.

Vanhuspolitiikan suuntaviivoja -asiakirja valmisteltiin vanhuspoliittisessa työryhmässä. Teeman esille nostamista edellytti edellinen liittokokous. Työryhmän puheenjohtajana toimi Pirkko Aro.

Perhe muuttuvassa yhteiskunnassa -asiakirja työstettiin liittokokoukselle Muuttuva perhe -työryhmässä, jonka puheenjohtajana toimi liiton varapuheenjohtaja Arja Ojala.

Aloitteita liittokokoukselle oli jätetty kolme kappaletta.

Liittokokous hyväksyi kolme julkilausumaa: 1. Naiset vallan ytimiin 2. Hyvinvointiyhteiskunta on peruuttamaton 3. Kehitysmaat Suomen laman maksajiksi?

2.1.3. Sääntömuutos

Liittokokous hyväksyi liitolle uudet säännöt. Liittotoimikunta muutettiin liittohallitukseksi. Liittohallitukseen valittiin uusien sääntöjen mukaan 15 varsinaista jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Liittohallituksen puheenjohtajistoon valittiin puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja pääsihteeri.

Liittokokousedustajien määrä rajattiin 200 edustajaan. Piirikokouksissa valitaan kokousedustajat piirin koon perusteella. Liittohallitus vahvistaa kunkin piirin edustajien lukumäärän.

Liittoneuvosto päätettiin lakkauttaa. Tilalle tulee valtakunnalliset naistapahtumat, joihin piirit voivat lähettää teeman mukaan kiinnostuneet osallistujat.

Naispiireissä piirihallitukset valitaan liittokokouskaudeksi. Piirihallituksen jäsenille valitaan henkilökohtaiset varajäsenet. Mikäli piirihallituksen jäsen eroaa tai erotetaan kesken toimikauden hänen tilalleen valitaan uusi jäsen piirikokouksessa jäljellä olevaksi kaudeksi. Piirikokous pidetään kerran vuodessa. Ylimääräisiä piirikokouksia pidetään tarvittaessa.

2.1.3. Henkilövalinnat

Liiton puheenjohtajana toiminut Liisa Jaakonsaari valittiin liittokokouksessa jatkamaan tehtävässään. Pääsihteerinä toiminut Tuula Haatainen valittiin myös jatkamaan tehtäväänsään.

Varapuheenjohtajina toimivat liittokokokseen saakka Arja Ojala ja Erja Anttonen. Liittokokous valitsi uusiksi varapuheenjohtajiksi Anja Savolaisen ja Riitta Partisen.

Liittohallitukseen valittiin edellä lueteltujen puheenjohtajien ja pääsihteerin lisäksi jäseniksi ja henkilökohtaisiksi varajäseniksi seuraavat: Pirkko Miikkulainen, varalle Sarita Maja; Sinikka Heikkinen, varalle Raija Halttunen; Ruth Hasan, varalle Maiju Boenisch; Marja Peltonen, varalle Pirjo-Riitta Tuomela; Ritva Aho, varalle Riitta Nokkala; Kyllikki Lahtinen, varalle Tiina Neuvonen; Marja-Liisa Pöntynen, varalle Jatta Moilanen; Irma Kaski, varalle Sirpa Hämäläinen; Tuula Kotiaho, varalle Kaija Karvinen; Marja-Leena Viljamaa, varalle Maija Piitulainen; Marja Sormunen, varalle Seija Boehm; Irma Peiponen, varalle Sirkka Launonen; Pirjo Andrejeff, varalle Elise Laitila; Virpi Aho, varalle Irja Lahdensivu; Eila Hyvönen, varalle Ritva Aheinen.

Liittoneuvoston puheenjohtajana toimi Anja Savolainen ja varapuheenjohtajina Raija Leponiemi (kuoli 25.2.1993) ja Seija Huczowski. Liittokokous lakkautti liittoneuvoston.

2.2. Liittoneuvosto

Liittoneuvosto kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseensa 6.-7.3.1993 Helsinkiin. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat sekä pohdittiin Tasavallan presidentin vaalin SDP:n esivaaliin liittyviä kysymyksiä. Liittoneuvosto asetti naisliiton ehdokkaiksi SDP:n esivaaliin pääjohtaja Vappu Taipaleen ja maaherra Pirkko Työläjärven.

2.3. Liittotoimikunta

Liittokokoukseen mennessä liittotoimikunta kokoontui neljä (4) kertaa: 29.1., 23.2., 5.3. ja 23.4.

Liittotoimikunnan kokouksiin osallistuttiin seuraavasti: Liisa Jaakonsaari 4, Arja Ojala 3, Erja Anttonen 2, Tuula Haatainen 4, Eine Mikkonen 3, Marja-Leena Viljamaa 1, Raija Halttunen 3, Eila Hyvönen 4, Aila Kähkönen 2, Jatta Moilanen 3, Marja Peltonen 4, Marja Sormunen 2, Aino Tenkula 4, Sarita Maja 4, Riitta Miettinen 0, Irma Kaski 2, Erja Lahikainen 1, Leena Luhtanen 0 ja Virpi Aho 3 kertaa. Liittoneuvoston puheenjohtaja Anja Savolainen on osallistunut kokouksiin 3 kertaa. Seuraajina kokouksiin ovat osallistuneet Helvi Saarinen ja Tarja Tenkula-Kylä-Liuhala kerran. Liittotoimikunnan sihteerinä on toiminut Irma Nissinen.

Liiton työvaliokuntaan ovat kuuluneet Liisa Jaakonsaari, Arja Ojala, Erja Anttonen, Tuula Haatainen ja Eine Mikkonen. Liiton toimiston sihteerit ovat osallistuneet kokouksiin.

Liiton työryhmät (liite) ovat valmistelleet aineistoja liittotoimikunnalle sekä liittokokoukselle.

2.5. Liittohallitus

Liittokokouksen jälkeen vuoden loppuun mennessä liittohallitus piti viisi (5) kokousta: 28.5., 21.8., 25.9., 29.10. ja 26.11..

Liittohallituksen kokouksiin osallistuttiin seuraavasti: Liisa Jaakonsaari 5, Anja Savolainen 4, Riitta Partinen 3, Tuula Haatainen 5, Pirkko Miikkulainen 3, varajäsen Sarita Maja 0, Sinikka Heikkinen 2, varajäsen Raija Halttunen 0, Ruth Hasan 5, varajäsen Maiju Boenisch 0, Marja Peltonen 4, varajäsen Pirjo-Riitta Tuomela 1, Ritva Aho 2, varajäsen Riitta Nokkala 3, Kyllikki Lahtinen 5, varajäsen Tiina Neuvonen 0, Marja-Liisa Pöntynen 5, Jatta Moilanen 0, Irma Kaski 3, varajäsen Sirpa Hämäläinen 1, Tuula Kotiaho 3, varajäsen Kaija Karvinen 0, Marja-Leena Viljamaa 3, varajäsen Maija Piitulainen 0, Marja Sormunen 1, varajäsen Seija Boehm 4, Irma Peiponen 2, varajäsen Sirkka Launonen 1, Pirjo Andrejeff 4, varajäsen Elise Laitila 0, Virpi Aho 4, varajäsen Irja Lahdensivu 1, Eila Hyvönen 4 ja varajäsen Ritva Aheinen 0 kertaa. Seuraajina liittohallituksen kokouksissa ovat olleet kerran Pirkko Jyväkorpi, Anna-Liisa Sirjamo, Salli Aho, Eila Wahlström, Aila Kähkönen, Eija Laine ja Irmeli Paasivirta. Liittohallituksen sihteerinä on toiminut Irma Nissinen.

Liittohallitus nimesi toimistovaliokunnan, johon ovat kuuluneet Liisa Jaakonsaari, Tuula Haatainen sekä liiton toimiston sihteerit Ulla Laakso, Merja Oksanen ja Irma Nissinen. Toimistovaliokunta on valmistellut liittohallitukselle tulevat asiat.

Liittohallitus nimesi seuraavat työryhmät: liittokokouskaudeksi ay-työryhmä, EY-työryhmä ja historiatyöryhmä sekä projektiryhmät Yhteistyöprojekti Naiset/Nuoret Kotkat (vuoden 1993 loppuun), talouspoliittinen työryhmä (vuoden 1993 loppuun) sekä Pohjoismainen Forum 1994-työryhmä. Työryhmistä erillinen liite.

2.6. Liiton toimisto

Liiton pääsihteerinä on toiminut Tuula Haatainen, koulutus- ja ay-sihteerinä Irma Nissinen, tiedotussihteerinä Merja Oksanen ja toimistosihteerinä Ulla Laakso.

3. JÄRJESTÖTOIMINTA

3.1. SDP:n puoluekokous

SDP:n puoluekokous pidettiin 3. - 6.6.1993 Helsingissä. Naisliitto teki puoluekokoukselle viisi aloitetta: 1. Naiset mukaan EY-keskusteluun 2. Rauha ja taisto rauhantyöhön! 3. Lisää siviilipalveluspaikkoja 4. Naisten kotiuttaminen hoivatyöhön estettävä 5. Lapsiperheiden hyvinvointi tulevaisuudessa.

Naisliitto edellytti puolueen johtoelimiin valittavaksi puolet naisia sekä varapuheenjohtajaksi Liisa Jaakonsaaren.

Puoluekokous valitsi puheenjohtajaksi Paavo Lipposen ja puoluesihteeriksi Markku Hyvärisen. Varapuheenjohtajiksi valittiin Antero Kekkonen ja Liisa Jaakonsaari. Puoluehallituksen kokoa pienennettiin sääntömuutoksella. Naisten osuus puoluehallituksessa supistui kolmannekseen.

Puoluekokous asetti SDP:n presidenttiehdokkaaksi esivaalin voittajan Martti Ahtisaaren. Naisliitto asettui aiemman päätöksensä mukaisesti tukemaan SDP:n yhteistä ehdokasta.

3.2. Forssan juhlat

Toimintavuosi 1993 oli Forssa puoluekokouksen juhluvuosi. 90 vuotta sitten pidetyn puoluekokouksen kunniaksi järjestettiin Forssan kansanjuhla 21.8.1993. Naisliitto oli mukana valmisteluissa.

Naisliitto järjesti Lamminrannan juhla-tilaisuuden Hyde Park -tilaisuuden, jossa puhui mm. SDP:n presidenttiehdokas Martti Ahtisaari.

Naisliiton liittohallitus esitti Forssan kokouksessaan kysymyksen hallituspuolueiden naisille siitä, millaista yhteiskuntaa he haluavat. Kannanotossa edellytettiin hallituspuolueiden naisilta vastuullisuutta kuntien talouden turvaamiseksi.

4. YHTEISTYÖ AY-LIIKKEEN KANSSA

Sosialidemokraattisten naisten tavoitteena on ollut tukea ammattiyhdistysliikkeen toiminnassa mukana olevia naisia tasa-arvopolitiikan toteuttamisessa. Toimintavuoden aikana taloudellinen lama jatkui ja syveni. Yritysten konkurssien myötä työttömyys lisääntyi ennätyslukemiin. Joulukuussa oli työttömien työnhakijoiden määrä 536 794 (naisia 214 129), työttömyysaste oli 21,8%. Lomautukset olivat miltei jokaisen ihmisen arkipäivää. Naisten työttömyys lisääntyi ja naisia pyritään tietoisesti siirtämään osa-aikatyöhön sekä työmarkkinoiden ulkopuolelle. Naisten asemaa heikentää eniten kuntien valtionosuuksien leikkaaminen. Muutokset hyvinvointipalveluiden painopisteissä ja sosiaalipolitiikassa uhkaavat ajaa naiset takaisin marginaaliin, jota voidaan ottaa joustavasti markkinoiden käyttöön tarpeen mukaan. Palveluiden supistaminen kohdistuu erityisesti naisiin, koska työpaikat vähenevät. Vaatimukset miesten ja naisten palkkaerojen kaventamiseksi ja naisten aseman parantamiseksi työmarkkinoilla jäivät yhä taka-alalle. Tulopoliittista kokonaisratkaisua ei saatu aikaiseksi. Työnantajajärjestöt esittivät maan hallituksen tukemana rajuja heikennyksiä työntekijöiden työehtoihin. Työnantajien hyökkäykset pystyttiin kuitenkin torjumaan myös heikommiksi aloiksi koettujen liittojen piirissä. Huonona puolena pidettiin palkkatason eriytymistä ja sopimuskausien eri pituisuutta. Sopimukset syntyivät suurelta osin valtakunnansovittelijan välityksellä.

Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto piti merkittävän kokouksen Helsingissä 20.-21.10.. Keskusjärjestö oli laajentunut TVK:n entisten liittojen ansiosta 600 000 jäsenen työmarkkinajärjestöksi. Järjestön uudeksi nimeksi otettiin Suomen Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto STTK ry. Puheenjohtajaksi valittiin Esa Swanl-

jung. Varapuheenjohtajiksi valittiin Tenho Olin Teknisten Liitto ry, Raija Hukkamäki Tehy ry, Mikko Mäenpää STTK-J ja Christina Holmlund Pankkitoimihenkilöiden Liitto ry.

Liittokokousvaaleista eniten mielenkiintoa herätti Terveystieteiden ammattijärjestö Tehy ry:n valinnat. Sosialidemokraatit kasvattivat ääniosuuttaan edellisiin vaaleihin 9%. Liittokokous pidettiin 7.-10.6. ja puheenjohtajaksi valittiin edelleen Raija Hukkamäki.

Suomen Teollisuustoimihenkilöiden Liitto ry piti liittokokouksen Helsingissä 21.-23.5.. Kokousta sävytti puheenjohtajaksi. Liiton puheenjohtajaksi valittiin Helena Rissanen.

Maaseututyöväen Liitto ja Puutyöväen Liitto pitivät yhtymiskokouksen 23.5.. Uuden liiton nimeksi tuli Puu- ja erityisalojen liitto ja puheenjohtajaksi valittiin Heikki Peltonen. Vastaavan kokouksen pitivät kemian Työntekijäin Liitto ja Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto 24.10 Helsingissä. Liiton nimeksi tuli Kemianliitto - Kemifacket ry. Puheenjohtajaksi valittiin Heikki Pohja.

Toimintavuoden aikana tiivistettiin yhteyksiä ay-naispuheenjohtajiin ja naistoimitsijoihin.

- 7.1. järjestettiin sosialidemokraattisille ay-naispuheenjohtajille ja liittosihteereille joulun jälkilöylyt. Keskusteluaiheena oli yhteistyön tiivistäminen sekä naisverkostot.
- 19.2. pidettiin aamukahvitilaisuus. Teemana oli työaikakysymys. Keskustelun virittäjänä toimi SAK:n vastaava lakimies Kirsti Palanko-Laaka. Tilaisuuteen osallistui sd-eduskuntaryhmän naiset ja sd-ay-naispuheenjohtajat.
- 29.9. järjestettiin Round Table-tilaisuus toimittajille. Tilaisuudessa alustivat naisliiton puheenjohtaja Liisa Jaakonsaari ja SAK:n johtaja Tuulikki Kannisto. Paikalla oli sosialidemokraattisia vaikuttajanaisia ay-liikkeen ja politiikan piiristä.

5. KOULUTUSTOIMINTA

Toimintavuoden aikana koulutustoiminnan sisältönä oli liittokokouksessa käsitellyt aiheet (perhepolitiikka, hyvinvointivaltio ja naisten asema työelämässä sekä vanhuspolitiikka).

"**Historia-seminaari**" pidettiin 23.1. puoluetöimiston tiloissa. Ohjelmassa oli vt.osastopäällikkö (SAK) Marjaana Valkosen alustus "Naisten yhteiskunnallisen aseman kehittyminen sodan jälkeisenä aikana". Seminaarissa käytiin läpi tehtyjä haastatteluja Risto Reunan ja Marjaliisa Hentilän myötävaikutuksella. Tilaisuuteen osallistui 19 henkilöä (naispiirien historiavastaavia ja liiton historiatyöryhmän jäseniä).

Liittoneuvoston kokouksen yhteydessä järjestettiin avoin seminaari "**Alistummeko massatyöttömyyteen**" Helsingin Työväentalolla. Alustajina olivat TTT:n varaesimies Tuire Santamäki-Vuori aiheenaan "Suhdannekuopasta talouskriisiin. Miten laman vaikutukset jakautuvat kansalaisten keskuudessa?" ja Suomen mielenterveysseuran toiminnanjohtaja Pirkko Lahti aiheenaan "Työttömyyden vaikutukset kansan sieluun". Tilaisuuteen osallistui 115 henkilöä.

Naisliitto järjesti yhdessä Nuorten Kotkien kanssa "**Lapsuus lamassa?**"-seminaarin 24.11. Eduskunnan Auditoriossa. Seminaarissa alustajina olivat STAKES:n pääjohtaja Vappu Taipale aiheenaan "Yhteiskunnan luoman turvaverkoston tulevaisuus", toiminnanjohtaja Annamajja Puonti-Ansio aiheenaan "Miten lama vaikuttaa lasten ja perheiden henkiseen hyvinvointiin", tutkija Sirpa Taskinen aiheenaan "Laman vaikutus lasten ja perheiden aineelliseen hyvinvointiin", psykiatri Martti Paloheimo aiheenaan "Hyvä lapsuus". Aiheesta "Miten lapsuus turvataan lamassa" puheenvuorot käyttivät toimitusjohtaja Marita Vannemaa Ensi- ja turvakotien Liitosta, Timo Heinola Allianssista sekä kansanedustaja Anneli Taina. Tilaisuuteen osallistui 101 henkilöä.

Liiton sihteerit osallistuivat aktiivisesti naispiirien koulutustapahtumiin.

6. TIEDOTUS

6.1. Kannanotot

6.1.1. Liittoneuvosto

Kevään liittoneuvoston kannanotoissa vaadittiin Suomeelle talouspoliittista selviytymisstrategiaa sekä esitettiin SDP:n presidentin esivaaliin pääjohtaja Vappu Taipale ja maaherra Pirkko Työläjärveä.

6.1.2. Liittohallitus

24.4. Liittokokouksekannanottoja päätettiin kolmesta aihepiiristä:

- Naiset vallan ytimiin!
- Hyvinvointiyhteiskunta on peruuttamaton
- Kehitysmat Suomen laman maksajiksi?

24.6. Hallitus purkaa päivähoitolakia, valinnanvapaudesta aiotaan luopua.

- kannanotto ajoittui hyvin yhteen SAK:n ja Lastentarhanopettajien Liiton kannanottojen kanssa ja niistä oli tehty STT:n kautta yhteisjuttu lehtiin.

31.5. esitettiin puheenjohtaja Liisa Jaakonsaarta SDP:n varapuheenjohtajaksi sekä painotettiin, että SDP:n puoluehallituksen 13 jäsenestä on vähintään puolet eli 7 oltava naisia.

- 21.8. tivattiin minkälaisen yhteiskunnan tekevät hallituspuolueiden naiset. Sama kannanotto lähetettiin myös mielipidekirjoituksena puheenjohtajan ja pääsihteerin nimissä Helsingin Sanomiin.
- 29.9. Hallituksen talousarvioesitys lisää naistyöttömyyttä - kannanotto oli yhteinen Round Table tilaisuuden demarinaisvaikuttajien kanssa.
- 29.10. Pelastakaamme Eka!
- 29.10. Kiintiöt on saatava lakiin ja SDP:n sääntöihin
- 26.10. Demarissa Tuula Haataisen artikkeli SIW:n kokouksesta Lissabonissa selvitti kiintiöiden historiaa ja merkitystä poliittisena strategiana tasa-arvon edistämiseksi.
- 27.11. Seksiteollisuus kuriin - bordellit suljettava. Yhteiskannanotto Suomen ja Viron demarinaisten kanssa.
- 30.11. Demarissa Merja Oksasen selostus demarinaisten Vironmatkan tarkoituksesta, sosiaaliministeri Marju Lauristinin tapaamisesta sekä kannanoton referaatti.
- 1.12. Uusimaassa laajahko artikkeli kuinka Suomen ja Viron demarinaiset vaativat seksiteollisuutta kuriin./Oksanen

6.1.3. Kansainväliset kannanotot

- 5.3. Tukikirje Sveitsin demarinaisten pj. Sonya Schmidtille, jossa toivottiin Sveitsin sosialidemokraattisten naisten tukevan edelleen ehdokastaan Christiane Brunneria Sveitsin ulkoministeriksi./tiedote
- 11.5. Naisten asemaa heikennetään laman varjolla
- SKN:n Tukholman yhteiskokous
- 27.11. Seksiteollisuus kuriin - bordellit suljettava. Yhteiskannanotto Suomen ja Viron demarinaisten kanssa.

6.1.4. Annetut lausunnot

- 28.5. Lausunto YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssin päätösten toimeenpanosta
- 28.5. Lausunto tasa-arvolakityöryhmän muistiosta (1993:14)
- 28.5. Lausunto Naiset ja sotilaallinen maanpuolustus- toimikunnan mietinnöstä (KM 1993:9)

6.2. PikkuSisko

PikkuSisko järjestötiedotetta tehtiin kahdesti. 1/93 oli tabloid-lehti, joka toimi myös liittokokouslehtenä sekä oli jaossa puoluekokouksessa.

6.3. Sosialidemokraatit-lehti

- 1/93 Naispolitiikan oltava myös talouspolitiikka/Haatainen
- 2/93 Asiat asioina - muuten ollaan kuin ellun kanat/Oksanen
- käsitteli kielen seksistisyyttä sekä naisten poliittista toimintaa ja naisverkostoa
- Uutta otetta byrokratian tilalle/Haatainen
- tiivistelmä naisliiton liittokokouksesta
- 3/93 Kaikkien sota kaikkia vastaan/Haatainen
- hallituksen talouspolitiikka sekä EY asioita
- 4/93 Pidetään pienten puolta/Oksanen
- lasten päivähoiton järjestämisen uudet mallit

7. SDP:N PRESIDENTINVAALIEN ESIVAALIT

Naisliiton liittoneuvosto asetti Vappu Taipaleen ja Pirkko Työläjärven ehdokkaiksi esivaaliin. Naisliiton tehtävänä oli avustaa molempien ehdokkaitten vaalityötä työpanoksella, ei rahallisesti.

Vappu Taipaleen vaalityöryhmänä (ns. juridisena) toimi Helsingin sos.dem. naispiiri ry. Vapun tukiryhmään kuului henkilöitä eri puolilta maata. Käytännön järjestelyt vaali-kiertueen osalta hoidettiin naisliitosta. Vapun vaalitoimisto oli Helsingin työväentalolla. Vaalitoimisto avattiin 30.4.1993. Vaalitoimisto oli avoinna arkipäivisin klo 16-18, lauantaisin 10-14 ja toimisto suljettiin 17.5..

Pirkko Työläjärven tukena oli Pirkko Työläjäri Tasavallan Presidentiksi ry, joka hoiti hänen vaalityöhönsä liittyvät asiat. Naisliiton toimistosta osallistuttiin yhdistyksen kokouksiin.

7.1. Yhteiset tilaisuudet

Naisliiton vaalistartti oli 7.4. Helsingin työväentalolla. Tilaisuudessa olivat mukana molemmat nais ehdokkaat. Tilaisuus oli avoin yleisötilaisuus. Tiedotusvälineitä oli paikalla runsaasti. Yleisöä oli kiitettävästi (enempää ei olisi mahtunut).

Naisehdokkaitten toinen yhteinen esiintyminen oli Turussa 6.5.

SDP järjesti esivaaliehdokkaille yhdeksän tilaisuutta eri puolilla Suomea.

Ehdokkaiden yhteistilaisuudet onnistuivat hyvin ja vetivät runsaasti yleisöä paikalle. Yhteisten tilaisuuksien merkitys oli suuri ja olisi toivottu vielä useampia tilaisuuksia. Nuoria osallistui tilaisuuksiin ilahduttavan paljon. Puolueen kannalta yleisilme oli hyvä ja sopuisa. Ehdokkaat tukivat esiintymisillään toinen toisiaan. Ilman naisehdokkaita esivaali olisi ollut pelkästään kahden kamppailu (Ahtisaari ja Sorsa). Naisehdokkaat toivat omalla näkyvyydellään ja esiinnostamalla asioillaan julki laajemman keskustelukaalan. Kansalaisille annettiin todelliset vaihtoehdot.

7.2. Ehdokkaitten omat tilaisuudet

Vappu Taipaleen kenttäkierrosta hoidettiin naisliiton toimistosta. Tilaisuuksia järjestettiin maaliskuis-, huhti- toukokuun aikana kahdellakymmenellä eri paikkakunnalla. Paikkakunnan ihmiset järjestivät ja kustansivat tilaisuudet. Kaikki halukkaat eivät saaneet tilaisuutta järjestää ohjelmaa.

Eri paikkakunnilla järjestettiin tilaisuuksia toreilla, työpaikoilla, kouluissa, laitoksissa ja tehtaissa. Yleisötilaisuuksissa oli mukana myös paikallista ohjelmaa. Ihmisiä tavattiin tuhansia.

Vaalimateriaalina oli rintamerkki, juliste sekä Vapun Rauhan lapset-kirja.

Pirkko Työläjärvi ei kiertänyt laajemmin kenttää. Hänen tilaisuutensa organisoitiin tukiyhdistyksen kautta. Vaalimateriaalina Pirkolla oli kortti.

7.3. Tiedotusvälineet

Lehdistö, radio ja tv seurasivat kiitettävästi myös naisehdokkaiden kulkua. Jokaisella paikkakunnalla jossa liikuttiin, oli paikallislehtien ja -radioiden tapaamisia. Naisliitossa kerättiin leikekirja naisehdokkaitten julkisesta näkymisestä.

7.4. Muut kokemukset

Yhteistyö eri tahojen kanssa (puoluetuimisto, piirit, kunnallisjärjestöt, ehdokkaitten tukiryhmät ym.) sujui hyvin.

Aikataulu oli tiukka ja tilaisuudet jouduttiin polkaisemaan käyntiin hyvin nopeasti. Ei ollut aikaisempaa toimintamallia olemassa, joten vähän hapuilua tilaisuuksien järjestämisessä esiintyi. Joillakin paikkakunnilla löydettiin jopa uudenlaisia toimintamuotoja (esim. soppajakelu torilla, kenkäkeräys Mosambikiin). Kokemuksena esivaali oli positiivinen.

8. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

8.1. Sosialistinen Naisinternationaali (SIW)

SIW:n neuvoston kokous pidettiin 6. - 7.2.1993 Ateenassa. Kokoukseen osallistuivat Liisa Jaakonsaari ja Tuula Haatainen, joka osallistui myös SI:n neuvoston kokoukseen. Kokouksen teemana oli naiset muuttuvassa talousjärjestelmässä. Kokous vaati myös kannanotossaan Jugoslavian sodan uhrien, naisten ja lasten, hyväksikäytön lopettamista.

Syksyn neuvoston kokous pidettiin 3. - 4.10.1993 Lissabonissa. Kokoukseen osallistuivat Liisa Jaakonsaari ja Tuula Haatainen. Kokouksen seminaariosan teemana oli naiset ja väkivalta. Varsinaisen kokouksen pääasiana oli kiintiöt.

8.2. Pohjolan Sosialidemokraattiset Naiset (SKN)

SKN:n puheenjohtajana toimi kuluneena vuonna pääsihteeri Pia Enochsson (Ruotsi). Toimintavuonna ryhdyttiin valmistautumaan Pohjoismaiseen Forumiin. Keskeisinä asioina olivat myös yhteistyön tiivistäminen Baltian maiden naisten kanssa sekä eurooppalaisen naistoiminnan kehittäminen. Toimintaa SKN:ssa vetävät pääsihteerit. Kuluneena vuonna sihteeristön kokouksia on pidetty yhteensä neljä kertaa, joista kahteen on osallistunut Tuula Haatainen.

Pohjolan Sosialidemokraattisten Naisten liittohallitusten yhteiskokous pidettiin 7. - 8.5.1993 Tukholmassa. Kokoukseen osallistuivat Tuula Haatainen, Anja Savolainen sekä Metalliliiton tasa-arvos sihteeri Anja Oksa. Kokoukseen osallistui 30 naista pohjoismaista sekä kaksi osallistujaa kustakin Baltian maasta. Kokouksessa vieraili myös SAP:n puoluesihteeri Mona Sahlin. Kokouksen teemana olivat Sosialistisen Internationaalin toiminnan tehostaminen, Pohjoismainen Forum Turussa vuonna 1994 sekä Baltian maiden tilanne.

Ruotsin Sosialidemokraattisten Naisten kongressiin Södertäljessä 6. - 8.8.1993 osallistui Ruth Hasan.

8.3. Eurooppalainen yhteistyö

Ateenassa 6. - 7.2.1993 pidetyn Sosialistisen Naisinternationaalin neuvoston kokouksen yhteydessä pidettiin myös Euroopan Sosialidemokraattisen Puolueen (PES) jäsenpuolueiden naisjärjestöjen sekä Norjan naisten (eivät olleet tuolloin vielä PES:n jäseniä) epävirallinen kokous. Kokouksen puheenjohtajana toimi itävaltalainen Irmtraut Karlsson ja sihteerinä Tuula Haatainen. Kokouksessa laadittiin toimintastrategia naistoiminnan organisoinniseksi Euroopan tasolla. Naistoiminta haluttiin saada tiiviiksi osaksi vastaperustetun Euroopan Sosialidemokraattisen Puolueen toimintaa. Kokous edellytti naiskoordinaattorin palkkaamista PES:iin sekä edellytettiin järjestettäväksi toukokuussa 1993 naisten kokous, jossa päätettäisiin naisten toiminnan järjestämisestä. Kokous edellytti myös, että matkakulut on korvattava PES:n kokousten tapaan.

Myöhemmin PES:n neuvoston kokous päättikin naistoiminnan organisoimisesta siten, että puolueeseen perustettiin pysyvä naiskomitea, jonka kokouksiin osallistuvat jäsenpuolueiden nimeämät edustajat.

PES:n naiskomitean puheenjohtajaksi valittiin Karin Junker (Saksa) ja sihteeriksi Sosialistiryhmästä ruotsalainen Rannveig Jacobsson.

SDP:n edustajaksi nimettiin Tuula Haatainen.

8.3.1. Yhteistyö Viron kanssa

Sosialidemokraattisten Naisten liittokokoukseen osallistui viisi naista Viron Sosialidemokraattisesta Puolueesta. Sosialidemokraattiset Naiset kustansi 7. - 8.5.1993 pidettyyn SKN:n Tukholman kokoukseen kaksi osallistujaa Virosta.

Liittohallitus teki virolaisten kutsusta kokousmatkan Tallinnaan 26. - 27.11. 1993. Yhteiseen seminaariin Tallinnassa osallistui yhteensä 29 naista, joista 15 oli virolaisia. Matkan yhteydessä liittohallitus vieraili myös Viron Sosialidemokraattisen Puoleen puheenjohtajan Marju Lauristinin luona Sosiaaliministeriössä.

Seminaarin yhteisessä kannanotossa vaadittiin seksiteollisuutta kuriin sekä bordellien sulkemista. Kananotolla haluttiin estää Viron parlamentissa liberaalien taholta nostettu lakialoite bordellien laillistamiseksi Virossa. Samaan aikaan myös Suomessa käytiin kiivasta keskustelua nopeasti laajentuneesta seksibisneksestä. Seminaarissa päätettiin aloittaa yhteinen kampanja seksiteollisuuden hillitsemiseksi.

9. HISTORIAPROJEKTI

Sosialidemokraattinen naisliike saavuttaa 100 vuoden iän vuonna 2000. Historiikin kirjoittamista varten on aineiston keruu alkanut naispiireissä. Aineistoa on saatu talteen kiitettävästi.

Liittohallitus nimesi työryhmän, jonka tehtävänä on koordinoida aineiston keruuta sekä opastaa historiavastaavia työskentelyssään. Työryhmän puheenjohtajana toimii Marjallisa Hentilä jäsenenä Pirkko Aro, Helena Honka-Hallila, Risto Reuna, Helvi Saarinen ja Irma Nissinen sihteerinä.

10. NYTKIS

Nytkiksessä on puheenjohtajuus ollut kuluneena vuonna Naisjärjestöjen Keskusliitolla. Nytkis on ollut rahavaikeuksissa, sillä hallituspuolueet eivät ole osoittaneet varoja sen toimintaan.

Nytkis järjesti Kansainvälisenä Naistenpäivänä mielenosoituksen Helsingissä Esplanadin puistossa Jugoslavian sodan uhrien puolesta.

Syksyllä Nytkis laati yhteisen kannanoton, jossa vaaditaan mm. päivähoiton turvaamista kaikille lapsille. Hallituspuolueiden naisten kyky vaikuttaa hyvinvointipalvelujen puolesta on kuitenkin jäänyt puolitiehen. Kuntien valtionosuuksien rajulla leikkaamisella on vaikeutettu kohtuuttomasti kuntien selviytymistä palvelujen tuottajina.

Syksyllä Nytkis suunnitteli presidenttiehdokkaille yhteistä vaalipaneelia, mutta aika-tilaongelmien vuoksi se jouduttiin peruuttamaan.

Nytkis ei ottanut kantaa yhdenkään presidenttiehdokkaan puolesta eikä sellaista kukaan koskaan edes esittänyt.

(10/2)

SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

TYÖRYHMÄT

Yhteistyöprojektiryhmä/Nuoret Kotkat, vuoden 1993 loppuun
(seminaari "Laman vaikutus lapsiin ja nuoriin")

Marja-Leena Viljamaa	puheenjohtaja
Saara-Maria Paakkinen	
Esa Kaskimo	
Merja Oksanen	sihteeri
Irma Nissinen	

Ay-työryhmä, pysyvä

Riitta Partinen	puheenjohtaja
Tuula Haatainen	
Sisko Seppä	
Irma Nissinen	sihteeri

EY-työryhmä, pysyvä

Liisa Jaakonsaari	puheenjohtaja
Mirja Janerus	
Tarja Halonen	
Maiju Boenisch	
Tuula Haatainen	sihteeri

Talouspoliittinen työryhmä, vuoden 1993 loppuun

Pirkko Miikkulainen	puheenjohtaja
Liisa Jaakonsaari	
Ruth Hasan	
Sisko Seppä	
Tuire Santamäki-Vuori	
Tuula Haatainen	sihteeri

Pohjoismainen Forum 1994-työryhmä

Tuula Haatainen	puheenjohtaja
Riitta Partinen	
Anja Savolainen	
Ruth Hasan	
Kaarina Nissinen SONK	
Ulla Vuolanne SNK	
Irma Nissinen	
Merja Oksanen	sihteeri

Historia-projekti, pysyvä

Marjaliisa Hentilä
Pirkko Aro
Helena Honka-Hallila
Risto Reuna
Helvi Saarinen
Irma Nissinen

puheenjohtaja

sihteeri

48,
SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.

TILINPÄÄTÖS 31.12.1993

**SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE -
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.**

PÖYTÄKIRJA

TOIMISTOVALIOKUNTA
16.2.1994

PUOLUEHALLITUS
3.3.1994

..... §

SDP:n tilinpäätös 1993

Puolueen sääntöjen mukaan puoluehallituksen tulee esittää puolueen tilit, pöytäkirjat ja muut varainhoitoa tai hallintoa koskevat asiakirjat kahden kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä puoluekokouksen valitsemille tilintarkastajille ja tarkastuksen tapahtuttua puoluevaltuustolle sekä puoluekokousvuotena puoluekokoukselle.

Liitteenä: - tilinpäätös 31.12.1993

Esitys:

Puoluehallitus päättää yksimielisesti vahvistaa puolueen tilinpäätöksen vuodelta 1993 ja valtuuttaa taseiden allekirjoittajiksi puolueen viralliset nimenkirjoittajat sekä päättää esittää tilinpäätöksen tilintarkastajille ja edelleen puoluevaltuuston kokoukselle.

Puoluehallitus päättää toimittaa Sosialidemokraattisten Naisten tuloslaskelman vuodelta 1993 puoluevaltuuston käsiteltäväksi puolueen tilinpäätöksen liitteenä.

Puoluehallitus

(til/1)

Sisällysluettelo

	Sivu
SDP:n talous 1993	1
Tuloslaskelma	3
Tase	5
Budjettivertailu 1993/1992	6
Tasevertailu 1993/1992	9
Jäsenmaksukertymä ja jako 1993	Liite 1 10
Piirijärjestöjen avustaminen	Liite 2 11
Muiden järjestöjen avustaminen	Liite 3 12
Lehdistötuen jako	Liite 4 13
Korkomenot	Liite 5 14
Poistot	Liite 6 15
Talousarvio 1994	Liite 7 16
Sosialidemokraattiset Naiset - tuloslaskelma/budjettivertailu 1993	Liite 8 17

SDP:n TALOUS 1993

Yleistä

SDP:n talouden kannalta merkittävät tapahtumat olivat puoluekokous, Forssan kansanjuhla sekä valmistautuminen presidentin vaaleihin.

Taloudelliset voimavarat eivät kasvaneet. Puoluetuki väheni 10 % ja omatoiminen varainhankinta oli laman vuoksi vaikeuksissa.

Kuluja sopeutettiin henkilöstöä vähentämällä ja koko henkilökunnan kahden viikon lomautuksella.

Talous on heikentynyt tilivuoden aikana, mikä näkyy maksuvalmiuden kiristymisenä ja alijäämänä tilinpäätöksessä.

Vuoden loppupuolella järjestettiin piirijärjestöjen toiminnan tukemiseksi "Mara-arpajaiset" joiden bruttoarvo oli 4.000.000 mk

Kulut

Varsinaisen toiminnan kulut olivat 11.710.937 markkaa, jossa laskua edellisestä vuodesta 447.892 markkaa eli 3,68 %. Piiri- ja muiden järjestöjen avustuksiin käytettiin 8.093.507 markkaa, jossa on laskua 280.770 markkaa eli 3,35 %. Vaalikulut olivat 523.276,59 markkaa.

Kokonaiskulut ilman lehdistötukea olivat 21.727.745 markkaa.

Parlamentaarista lehdistötukea jaettiin t-lehdille 9.120.000 markkaa, ja siinä oli laskua edellisestä vuodesta 1.200.000 markkaa eli 11,6 %.

Tuotot

SDP:n jäsenmaksujen kokonaiskertymä oli 5.984.275 markkaa, kasvua edellisestä vuodesta 226.016 markkaa eli 3,9 %. Puolueneuvoston päättämä puolueen jäsenmaksuosuus oli 1.538.652 markkaa joka sisältää puoluekokousta varten perityn ylimääräisen jäsenmaksun. Jäsenrekisteripalautukset olivat 611.716 markkaa. Jäsenrekisteristä aiheutuneet kulut ilman palkkakuluja olivat 611.714 markkaa, kasvua 163.205 markkaa.

Toiminta-avustukset olivat 1.253.028 markkaa, vaalien varainhankinta 500.075 markkaa ja muut tulot 514.579 markkaa.

Myyntitulot olivat 422.323 markkaa, korkotulot 152.156 markkaa, korkokulut vastaavasti 374.358 markkaa.

Varainhankinnan tuotot olivat yhteensä 5.342.705 markkaa, laskua edellisestä vuodesta 828.249 markkaa.

Yleisavustukset

Puoluetuki oli 15.538.583 markkaa, jossa oli laskua edellisestä vuodesta 1.725.600 markkaa eli 10 %. Lehdistötuki oli 9.120.000 markkaa, laskua 1.200.000 markkaa.

Yleisavustukset ilman lehdistötukea olivat kokonaistuotoista 73,88 %.

Kokonaistuotot ilman lehdistötukea olivat 21.033.445 markkaa ja kokonaiskulut 21.727.745 markkaa. Poistot käyttöomaisuudesta olivat 250.000 markkaa. Sen lisäksi poistettiin Työväen Arkiston velkaa 150.000 markkaa. Poistot olivat yhteensä 400.000 markkaa. Tilinpäätös on ahjäämäinen 458.948,30 markkaa.

Varaukset

Puoluekokousvaraus 835352 markkaa purettiin ja tehtiin 200.000 markan vaalivaraus.

Pääomakulut

Tel-lainat olivat yhteensä 2.862.759 markkaa ja muut rahoituslainat 473.007 markkaa.

Lainojen lyhennyksiin käytettiin 336.246 markkaa ja korkokuluihin 374.358 markkaa.

Lopuksi

Puolueneuvoston hyväksymään talousarvioon verrattuna kulut ylittyivät 109.000 markkaa ja vastaavasti varainhankinta alittui 1.486.000 markkaa.

Tilinpäätös on 526.420 markkaa edellistä vuotta ja 459.000 markkaa talousarviota heikompi.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE-
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.

TULOSLASKELMA 01.01.-31.12.1993

Varsinainen toiminta

Tuotot

Saadut korvaukset, palkat	510.577,84	
Saadut korvaukset, sos.kulut	1.309.698,30	
Hallinnon tuotot	24.549,00	
Tiedotuksen tuotot	635.445,20	
Koulutuksen tuotot	5.301,80	
Muut tuotot	824.232,71	3.309.804,85

Kulut

Palkat	5.570.897,45	
Sosiaalikulut	3.369.395,98	
Matkat	336.499,13	
Hallinto	2.791.548,95	
Tiedotus	636.924,88	
Koulutus	13.266,00	
Muut kulut	2.302.209,96	15.020.742,35
		-11.710.937,50

Muu toiminta

Tuotot

Muut tuotot	0,00	0,00
-------------	------	------

Kulut

Vaalit	523.276,59	
Järjestöjen avustukset	6.825.007,00	
Sosialidemokraattiset Naiset	1.268.500,00	
Lehdistön tuki	9.120.000,00	17.736.783,59
		-29.447.721,09

Varainhankinta

Tuotot

Jäsenmaksutulot	1.538.652,80	
Jäsenrekisteripalautukset	611.714,12	
Toiminta-avustukset	1.253.028,60	
Vaalien varainhankinta	500.075,00	
Myyntituotot	422.323,50	
Kiinteistötuotot	460.217,90	
Jäsenrekisterituotot	42.114,70	
Muut tuotot	514.579,00	5.342.705,62

Kulut

Jäsenrekisterikulut	697.988,94	
Myynnin kulut	264.306,95	
Muut kulut	63.369,96	-1.025.665,85

Korkotuotot

152.156,64

Korkokulut

-374.358,62

Omatoiminen kulujäämä

-25.352.883,30

YleisavustuksetPuoluetuki
Lehdistötuki

15.538.583,00

9.120.000,00

24.658.583,00

-694.300,30

-400.000,00

-1.094.300,30

200.000,00

-835.352,00-458.948,30**Poistot****Tilikauden tulos**

Varausten lisäys

Varausten vähennys

Alijäämä

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.

T A S E 31.12.1993

Vastaavaa

Rahoitusomaisuus

Rahat ja pankkisaamiset	962.194,81	
Myyntisaamiset	1.970.826,22	
Laina- ja muut saamiset	860.662,36	
Ennakkomaksut	124.979,00	
Siirtosaamiset	<u>1.987.996,47</u>	5.906.658,86
		731.138,00

Vaihto-omaisuus

Käyttöomaisuus

Maa-alueet	57.225,20	
Rakennukset	6.612.444,71	
Koneet ja kalusteet	729.465,47	
Osakkeet	<u>348.735,75</u>	7.747.871,13
		<u>14.385.667,99</u>

Vastattavaa

Vieras pääoma

Lyhytaikainen

Ostovelat	129.523,56	
Siirtovelat	2.830.539,40	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>316.724,13</u>	3.276.787,09

Pitkäaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta		3.335.767,95
		2.111.873,00

Varaukset

Oma pääoma

Rahastot

Muu oma pääoma

Edellisten vuosien alijäämä	-809.930,27	
Tilikauden alijäämä	<u>-458.948,30</u>	-1.268.878,57
		<u>14.385.667,99</u>

Vastuut:

Kiinnitetyt haltijavelkakirjat

Sisarjärjestöjen velkojen vakuutena	<u>1.532.640,00</u>	1.532.640,00
		200.000,00

Takaukset

1.732.640,00

Helsingissä maaliskuun 3. päivänä 1994

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE-
FINLANDS SOSIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.

Paavo Lipponen

Markku Hyvärinen

Antero Kekkonen

Liisa Jaakonsaari

Maunu Ihalainen

Juha Backman

TULOSLASKELMA AJALTA 01.01.-31.12.1993

K U L U T	Toteutunut 1993 1000	Budjetti 1993 1000	Ero mk	%	1992 tilinpäätös 1000
Henkilöstökulut					
Palkat	5.060	5.050	10	0,2	5.857
Sosiaalimaksut	1.325	1.130	195	17,3	1.266
Henkilöstöhuolto	231	250	-19	-7,6	216
Eläkkeet	473	550	-77	-14,0	460
Matkat ja päivärahat	336	250	86	34,4	399
Yhteensä	7.425	7.230	195	2,7	8.198
Päätösvaltaelimet					
Puoluekokous	886	900	-14	0,0	58
Puolueneuvosto	138	150	-12	-8,0	123
Puolutoimikunta	272	250	22	8,8	371
Yhteensä	1.296	1.300	-4	-0,3	552
Toimistokulut					
Posti	215	250	-35	-14,0	280
Puhelin	261	250	11	4,4	244
Toimistotarvikkeet	158	110	48	43,6	111
Kalusto- ja korjauskulut	17	20	-3	-15,0	21
Keittiökulut	102	100	2	2,0	109
Ostopalvelut	114	100	14	14,0	122
Monistus ja kopionti	177	130	47	36,2	146
ATK	120	110	10	9,1	75
Muut hallintokulut	210	180	30	16,7	146
Kuljetus	35	30	5	16,7	51
Yhteensä	1.409	1.280	129	10,1	1.305
Toimintakulut					
Ay-toiminta	51	200	-149	-74,5	107
Nuorisotoiminta	110	110	0	0,0	110
Kunnall. pol. toiminta	36	90	-54	-60,0	141
Maaseutupol. toiminta	27	30	-3	-10,0	51
Osuuskaupapol. toiminta	0	30	-30	-100,0	32
Muut Järjestökulut	576	471	105	22,3	426
Jäsenlehti	629	610	19	3,1	629
Tiedotus	7	45	-38	-84,4	16
Yhteensä	1.436	1.586	-150	-9,5	1.512

KULUT	Toteutunut 1993 1000	Budjetti 1993 1000	Ero mk	%	1992 tilinpäätös 1000
Suunnittelukulut					
Kenttätutkimukset	22	165	-143	-86,7	152
Seminaarit	0	15	-15	-100,0	0
Työryhmät	41	15	26	173,3	4
Suunnittelukulut	20	10	10	100,0	26
Yhteensä	83	205	-122	-59,5	182
Kv-toiminta					
Matkat	364	335	29	8,7	259
Jäsenmaksut	306	240	66	27,5	302
Vierailut	15	80	-65	-81,3	52
Käännökset	10	20	-10	-50,0	1
Seminaarit	0	0	0	0,0	0
Muut kulut	42	25	17	68,0	68
Yhteensä	737	700	37	5,3	682
Kiinteistökulut					
Lämmitys	114	90	24	26,7	109
Vesi ja jätevesi	25	25	0	0,0	15
Puhtaanapito	64	60	4	6,7	50
Valaistus	51	65	-14	-21,5	30
Verot	35	35	0	0,0	33
Korjauskulut	35	25	10	40,0	17
Muut kiinteistökulut	57	60	-3	-5,0	36
Yhteensä	381	360	21	5,8	290
Muu toiminta					
Vaalikulut	523	500	23	4,6	1.499
Piirien avustukset	6.515	6.515	0	0,0	6.717
Sos.dem. Naiset	1.268	1.268	0	0,0	1.308
Järjestöt, muut	310	330	-20	-6,1	349
Lehdistötuki	9.120	9.120	0	0,0	10.320
Yhteensä	17.736	17.733	3	0,0	20.193
KULUT yhteensä	30.503	30.394	109	0,4	32.914

TUOTO T	Toteutunut 1993 1000	Budjetti 1993 1000	Ero mk	%	1992 tilinpäätös 1000
Varainhankinta					
Jäsenmaksutulot	1.539	1.550	-11	-0,7	1.078
Jäsenrekisteripalautukset	612	700	-88	-12,6	679
Jäsenlehden tulot	635	500	135	27,0	564
Toiminta-avustukset	1.253	1.500	-247	-16,5	1.425
Vaalien varainhankinta	547	1.000	-453	-45,3	853
Myyntitulot	422	590	-168	-28,5	802
Kiinteistötulot	460	400	60	15,0	429
Puoluekokouksentulot	419	400	19		0
Muut tulot	515	1.000	-485	-48,5	902
Korkotulot	152	400	-248	-62,0	501
TUOTOT YHTEENSÄ	6.554	8.040	-1.486	-18,5	7.233
Varainhankinnat kulut					
Jäsenrekisterikulut	655	500	155	31,0	448
Vaalien varainh. kulut	47	0	47		0
Myynnin kulut	264	200	64	32,0	317
Muut kulut	63	100	-37	-37,0	65
Yhteensä	1.029	800	229	28,6	830
Pääomakulut					
Korkokulut	374	400	-26	-6,5	401
Poistot	400	600	-200	-33,3	605
Yhteensä	774	1.000	-226	-22,6	1.006
Omatoiminen kulujäämä	-25.752	-24.154	-1.598	6,6	-27.517
YLEISAVUSTUKSET					
Puoluetuki	15.538	15.534	4	0,0	17.264
Lehdistötuki	9.120	9.120	0	0,0	10.320
Yhteensä	24.658	24.654	4	0,0	27.584
Tilikauden tulos	-1.094	500	-1.594	0,0	67
Varausten muutos	635	-500	1.135	0,0	0
Tilikauden -ali/vlijäämä	-459	0		0,0	67

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.

TASE	31.12.1993	31.12.1992	ero
Vastaavaa			
Rahoitusomaisuus			
Rahat ja pankkisaamiset	962.194,81	1.644.271,97	-682.077,16
Myyntisaamiset	1.970.826,22	1.785.286,88	185.539,34
Laina- ja muut saamiset	985.641,36	3.377.827,63	-2.392.186,27
Siirtosaamiset	1.987.996,47	824.524,70	1.163.471,77
Rahoitusomaisuus yhteensä	5.906.658,86	7.631.911,18	-1.725.252,32
Vaihto-omaisuus	731.138,00	548.817,00	182.321,00
Käyttö-omaisuus			
Maa-alueet	57.225,20	57.225,20	0,00
Rakennukset	6.612.444,71	6.578.148,42	34.296,29
Koneet ja kalusto	729.465,47	611.142,22	118.323,25
Osakkeet	348.735,75	348.735,75	0,00
	<u>14.385.667,99</u>	<u>15.775.979,77</u>	<u>-1.390.311,78</u>
Vastattavaa			
Vieras pääoma			
Lyhytaikainen			
Ostovelat	129.523,56	211.719,86	-82.196,30
Siirtovelat	2.830.539,40	2.709.618,58	120.920,82
Muut lyhytaikaiset	316.724,13	336.246,55	-19.522,42
	<u>3.276.787,09</u>	<u>3.257.584,99</u>	<u>19.202,10</u>
Pitkäaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta	3.335.767,95	3.650.981,53	-315.213,58
Vieras pääoma yhteensä	6.612.555,04	6.908.566,52	-296.011,48
Varaukset	2.111.873,00	2.747.225,00	-635.352,00
Oma pääoma			
Rahastot	6.930.118,52	6.930.118,52	0,00
Edellisten vuosien yli-/alijääm	-809.930,27	-877.402,02	67.471,75
Tilikauden tulos	-458.948,30	67.471,75	-526.420,05
	<u>14.385.667,99</u>	<u>15.775.979,77</u>	<u>-1.390.311,78</u>

Liite 1

tuloslaskelmaan 1.1. - 31.12.1993

JÄSENMAKSUKERTYMÄ JA JAKO 1993

Kokonaiskertymä 1993

5.984.275,90

Jako

Kulut	611.716,12		
Nuorisotuki	171.757,27		
Naispiirien tuki	85.620,98		
Solidaarisuusmaksu	<u>50.936,59</u>		<u>920.030,96</u>
Puolue	1.538.652,80	30,38	
Piirit	1.858.050,67	36,69	
Kunnallisjärjestöt	353.327,64	6,98	
Puolueosastot	1.123.569,76	22,19	
Tukirahasto	<u>190.644,07</u>	<u>3,76</u>	<u>5.064.244,94</u>
Yhteensä	5.064.244,94	100,00	mk 5.984.275,90

Liite 2

tuloslaskelmaan 1.1. - 31.12.1992

PIIRIJÄRJESTÖJEN AVUSTAMINEN

	Toiminta- avustus
Helsinki	400 853,00
Uusimaa	470 886,00
Vars.-Suomi	400 853,00
Satakunta	400 853,00
Etelä-Häme	470 886,00
Pohjois-Häme	470 886,00
Kymi	400 853,00
Mikkeli	400 853,00
Kuopio	400 853,00
Pohjois-Karjala	400 853,00
Keski-Suomi	400 853,00
Vaasa	470 886,00
Oulu	400 853,00
Lappi	552 900,00
FSA	
Yhteensä	6 515 007,00

(til/1)

Liite 3

tuloslaskelmaan 1.1.-31.12.1993

MUIDEN JÄRJESTÖJEN AVUSTAMINEN 1993

Kristillisten Sos.-dem. Liitto ry	60.000,-
Suomen Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto	<u>200.000,-</u>
	mk 260.000,-
 Sosialidemokraattiset Naiset	 1.268.500,-
Puoluetukiosuus	<u>50.000,-</u>
Pn-tuki 1993	<u>mk 1.318.500,-</u>
	mk 1.578.500,-

Liite 4

tuloslaskelmaan 1.1. - 31.12.1993

LEHDISTÖTUEJEN JAKO 1993

Arbetsblad	232.750,-
Demari	4.565.000,-
Hämeen Kansa	159.000,-
Keski-Suomen Viikkolehti	129.000,-
Lounais-Häme	149.000,-
Pohjolan Työ	490.000,-
Päijätseutu	149.000,-
Riihimäen Seutu	149.000,-
Turun Päivälehti	926.250,-
Uusi Aika	872.000,-
Uusi Pohjois-Karjala	288.000,-
Valpas	167.000,-
Vapaus	149.000,-
Vastin	<u>43.000,-</u>
mk	9.120.000,-

Liite 5
tuloslaskelmaan 1.1. - 31.12.1993

KORKOMENOT 1993

Vakuutusyhtiö Kansa
KOP
Huoltokonttorin korot
Muut korot

318 382,18
37 110,00
13 588,41
5 278,03
mk 374 358,62

Liite 6
tuloslaskelmaan 1.1.-31.12.1993

POISTOT 31.12.1993

Rakennus 1.1.1993	6.703.072,85	
poisto 1,35 %	<u>90.628,14</u>	6.612.444,71
Kalusto 1.1.1993	87.648,04	
tilivuoden lisäys	<u>147.366,99</u>	
	235.015,03	
poisto 30 %	<u>47.003,01</u>	188.012,02
Koneet 1.1.1993	416.998,08	
tilivuoden lisäys	<u>130.328,12</u>	
	547.326,20	
poisto 30 %	109.465,24	437.860,96
Kuljetuskalusto 1.1.1993	29.036,10	
poisto 10 %	<u>2.903,61</u>	26.132,49
Maa-alue		<u>57.225,20</u>
Aineellinen käyttöomaisuus		mk 7.321.675,38
Yhteensä		mk 250.000,00
Muut poistot		
Saamiset		
Työväen Arkiston Säätiö		<u>150.000,00</u>
Poistot yhteensä		mk 400.000,00

(til/1)

TALOUSARVIO VUODEKSI 1994

Varsinainen toiminta

Kulut		
Palkat	4.495.000,00	
Sosiaalikulut	1.945.000,00	
Matkat	250.000,00	
Hallinto	1.670.000,00	
Tiedotus	650.000,00	
Muut kulut	<u>2.050.000,00</u>	- 11.060.000,00

Muu toiminta

Kulut		
Vaalit	1.500.000,00	
Järjestöjen avustukset	8.090.000,00	
Lehdistötuki	<u>8.400.000,00</u>	- 17.990.000,00

Varainhankinta

Tuotot		
Jäsenmaksutulot	1.100.000,00	
Jäsenrekisteripalautukset	700.000,00	
Keräykset	1.100.000,00	
Vaalien varainhankinta	1.000.000,00	
Myyntitulot	660.000,00	
Vuokratulot	412.000,00	
Muut tuotot	<u>1.300.000,00</u>	+ 6.272.000,00

Kulut		
Jäsenrekisteri	500.000,00	
Myynnin kulut	250.000,00	
Muut	<u>80.000,00</u>	- 830.000,00
Poistot		- 400.000,00
Korkokulut		- 300.000,00

Omatoiminen kulujäämä

- 24.318.000,00

Yleisavustukset

Puoluetuki	15.408.000,00	
Lehdistötuki	<u>8.400.000,00</u>	+ 23.807.000,00

500.000,00

Tilikauden tulos

- 500.000,00

Varausten muutos

+ - 0

SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

TULOSLASKELMA 01.01-31.12.1993

	Toteutunut	Talousarvio 93	Erotus	%
Varsinainen toiminta				
Kulut				
Palkat	699.663,68	702.000,00	-2.336,32	99,67
Sosiaalikulut	224.752,92	198.000,00	26.752,92	113,51
Matkat	71.988,95	50.000,00	21.988,95	143,98
Kokoukset	65.852,86	63.000,00	2.852,86	104,53
Opintokulut	800,00	40.000,00	-39.200,00	2,00
Kansainvälinen toiminta	30.032,25	50.000,00	-19.967,75	60,06
Edustajakokous	95.371,82	100.000,00	-4.628,18	95,37
Julkaisut	45.899,50	40.000,00	5.899,50	114,75
Muut kulut	32.364,25	22.000,00	10.364,25	147,11
Avustukset	95.850,00	90.000,00	5.850,00	106,50
Muut avustukset	23.906,30	30.000,00	-6.093,70	79,69
	1.386.482,53	1.385.000,00	1.482,53	100,11
Tuotot				
Palautukset, koulutus	0,00	1.500,00	-1.500,00	0,00
P-tuki piireille	50.000,00	50.000,00	0,00	100,00
Välitystulot	1.198,80	0,00	1.198,80	
Saadut avustukset	65.800,00	45.000,00	20.800,00	146,22
Muut tulot	0,00	20.000,00	-20.000,00	0,00
	116.998,80	116.500,00	498,80	100,43
Omatoinen kulujaämä	-1.269.483,73	-1.268.500,00	-983,73	100,08
Yleisavustukset				
Puoluetuki	1.268.500,00	1.268.500,00	0,00	100,00
Voitto/tappio	-983,73	0,00	-983,73	

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.

Tarkastuskäynti 11.2.1994

Alustava tilinpäätöksen tarkastus

Olen tarkastanut joulukuun kirjanpidon tositteet seuraavasti:

Kassamenot	10971 - 11078
Kassatulot	20216 - 20239
Postisiirto	31187 - 31316

Perehdyin tuloslaskelmaan ja taseeseen ja totean tarkastuksen tuloksena:

Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.1993 (1000 mk)

	1993	1992	ero
Varsinainen toiminta			
Tuotot	+ 3 310	- 3 041	+ 269
Kulut	- 15 021	- 15 199	+ 178
A. Kulujäämä	- 11 711	- 12 158	+ 447
Muu toiminta			
Tuotot	-	-	-
B. Kulut	- 17 737	- 20 193	+ 2 456
Varainhankinta			
C. Tuotot	+ 5 342	+ 6 137	- 795
D. Kulut	- 1 026	- 797	- 229
E. Korkotuotot	+ 153	+ 501	- 348
F. Korkokulut	- 374	- 401	+ 27
A-F= Omatoiminen kulujäämä	- 25 353	- 26 911	+ 1 558
Puoluetuki	+ 15 539	+ 17 264	- 1 725
Lehdistötuki	+ 9 120	+ 10 320	- 1 200
Poistot	- 400	- 605	+ 205
Varausten muutos	+ 635	-	+ 635
Alijäämä	- 459	+ 68	- 527

Käytettävissä oli "SDP:n talous 1993" selvitys, joka antaa selkeän kuvan puolueen taloudesta vuonna 1993.

Varsinainen toiminta	Varsinaisessa toiminnassa saatiin kulusäästöjä 447 tmk. Tuotot kehittivät 269 tmk paremmin, samoin kuin kulut alenivat 178 tmk. Eri-tyiskuluja aiheutui Forssan juhlista 203 tmk. Presidenttiristeily oli hieman voitollinen.
Muu toiminta	Muussa toiminnassa säästöjä syntyi 281 tmk. Säästöt syntyivät varsin tasaisesti kautta linjan. Sanomalehdistön tuki 9 120 tmk sisältyy näihin kuluihin.
Varainhankinta	Varainhankinnan tuotot miinus kulut olivat 4 316 tmk (ed. v. 5 340 tmk), joten laskua oli 1 024 tmk. Jäsenmaksujen kasvu oli 226 tmk, joka oli ilahduttava yksityiskohta. Toiminta-avustukset alenivat 174 tmk. Myyntituotoissa oli 96 tmk lasku. Varainhankinnan kulut olivat 1 026 tmk (ed. v. 797 tmk), jossa oli lisäystä 229 tmk.
Rahoitustuotot ja -kulut	Nettokorkokulut olivat 221 tmk (ed. v. + 100 tmk), joten kuluja kertyi 321 tmk edellistä vuotta enemmän.
Omatoiminen kulujäämä	Omatoiminen kulujäämä oli 25 353 tmk (ed. v. 26 911 tmk), joten kokonaisuutena säästö oli 1 558 tmk. Osavaikutus on lehdistötuen 1 200 tmk:n alenemisella. Lehdistötuki on kuluna ennen omatoimista kulujäämää ja sama tuottona sen jälkeen.
Puoluetuki	Puoluetuen aleneminen 1 725 tmk oli juuri se heikennys, joka tässä tilinpäätöksessä on havaittavissa. Poistojen vähennys 205 tmk, varaus-ten purku 635 tmk ja alijäämän kasvu 527 tmk tekevät yhteensä 1 367 tmk. Tuen aleneminen oli niin suuri, että huolimatta monista tarmokkaista toimenpiteistä, sen vaikutusta ei ole voitu kuin osittain kompensoida.
	Puolue on kuitenkin selviytynyt kunnialla tästäkin tilikaudesta heikentämättä perusteitaan merkittäväällä tavalla.

Tase 31.12.1993 (1000 mk)

Vastaavaa

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuus on 5 906 tmk (ed. v. 7 631 tmk) ja se on 1 725 tmk pienempi edellistä vuotta, joka täsmälleen heijastaa 1 725 tmk:n puoluetuen alenemista.

Maksuvalmius on nyt 1,8, kun se edellisenä vuonna oli 2,3.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on 731 tmk (ed. v. 548 tmk).

Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuus on 7.7 mmk (ed. v. 7,6 mmk).

Taseen summa on 14 385 667,99 markkaa.

Vastattavaa

Vieras pääoma

Lyhytaikainen

Lyhytaikainen vieras pääoma on 3.2 mmk, joka on lähes sama kuin edellisenä vuotena.

Pitkäaikainen

Pitkäaikaiset lainat ovat 3.3 mmk ja ne ovat laskeneet 0.3 mmk edellisestä vuodesta.

Varaukset

Varaukset ovat 2.1 mmk.

Oma pääoma

Oman pääoman määrä on 5.6 mmk ja varausten kanssa yhdessä ne muodostavat 54 % taseen loppusummasta. Puolue on vakavarainen tuloksen heikennyksestä huolimatta.

Yhteenveto

Tarkastettuani laaditun tilinpäätöksen voin suositella puoluehallitukselle sen allekirjoittamista. Tuloslaskelma näyttää selkeästi oikean tulokehityksen. Varat on varovasti arvostettu ja velat ovat täysimääräisesti mukana.

Helsingissä 11.2.1994

Lasse Lehti
Lasse Lehti, HTM

SDP:N PUOLUEHALLITUS

Pirkanmaan sosialidemokraatit esittävät, että eduskuntavaali-
ehdokkaista käytävä jäsenäänestys järjestetään Pirkanmaalla
seuraavan aikataulun mukaan:

2.5.94
mennessä

Puolueosastojen ja valitsijayhdistysten on
toimitettava ilmoitukset ehdokkaista piiritol-
mistoon.

9.5.94
mennessä

Piirihallituksen on jätettävä postilaanestysai-
neisto postin kuljetettavaksi.

23.5.94
mennessä

Jäsenten on toimitettava postilaanestuksen
palautuskuori takaisin piiritoimistoon.

24-25.5.94

Piirihallitus ja puoluejärjestöt järjestävät
mahdolliset erilliset äänestystilaisuudet.

25.5.94

Jäsenäänestyksen tulokset lasketaan.

Syys-lokakuun aikana piirikokous päättää
jäsenäänestyksen tulosten perusteella ehdo-
kaslistasta.

PIRKANMAAN SOSIALIDEMOKRAATIT

Reino Ojala
toiminnanjohtaja

Muistio
1.3.1994/jw

TASAVALLAN PRESIDENTIN VAALI 1994

1. Uusi vaalitapa

Laki tasavallan presidentin vaalista vahvistettiin 22.7.1991. Esityksen vaalitavan muuttamiseksi välittömäksi, tarvittaessa kaksivaiheiseksi vaaliksi, oli tehnyt hallitusohjelmansa mukaisesti edellinen, Harri Holkerin hallitus jo vuonna 1988. Presidentin vaalitavan muuttamisen ohella ja myös siihen liittyen käytiin keskustelua useista muistakin valtiosääntöön tehtävistä muutoksista. Niiden tavoitteena oli eduskunnan aseman vahvistaminen parlamentarismien pohjalta. Tässä tarkoituksessa muutettiin presidentin oikeus määrätä ennen aikaiset eduskuntavaalit pääministerin aloitteesta riippuvaiseksi ja poistettiin presidentin oikeus erottaa valtioneuvoston jäsen ilman pääministerin tekemää aloitetta tai eduskunnan antamaa epäluottamuslausetta. Enemmistöparlamentarismia vahvisti myös lainsäädännön määränemmistövaatimusten vähentäminen.

Hyväksyessään uuden vaalitavan eduskunta edellytti, että presidentin valtaoikeuksia on "tasapainotettava" parlamentaariseen suuntaan, koska uuden vaalitavan arveltiin vahvistavan presidentin valtiollista asemaa. Vaalivalmistelujen aikana keskustelu valtiosäännön uudistamisesta, parlamentarismista, presidentin valtaoikeuksista ja vaalitavan vaikutuksista presidentin valtiolliseen asemaan jäi hajanaiseksi ja pintapuoliseksi. Useat presidenttiehdokkaat, erityisesti kesän ja alkusyksyn 1993 aikana esittivät kylläkin näkemyksiä "vahvan" presidentin tarpeellisuudesta. Usea haikaili takaisin presidentin yksinomaista oikeutta määrätä uudet eduskuntavaalit. Vahvaan presidentin valtaan, jopa presidentin aseman vahvistamiseen viittailevaan keskusteluun oli ilmeisenä pontimena eräissä mielipidetiedusteluissa, esimerkiksi EVAn raportissa esille tulleet asenteet, joiden mukaan merkittävä osa kansalaisista kaipasi vahvaa yhteiskunnallista johtajuutta - poliitikkojen vastapainoksi.

Uusi vaalitapa popularisoi voimakkaasti vaaleihin liittyvää tiedotusta ja kampanjatoimintaa.

2.

Ehdokkaiden asettaminen*SDP*

Presidentti Koivistolla olisi halutessaan ollut mahdollisuus asettua ehdokkaaksi vielä kolmannelle kaudelle. Epätietoisuus siitä, onko hän käytettävissä ehdokkaaksi vaikutti osaltaan SDP:n presidentinvaalivalmistelujen aikatauluun. Marraskuussa 1992 puolueeneuvosto oli päättänyt, että kevätkokous maaliskuussa 1993 päättää menettelytavoista SDP:n presidenttiehdokkaan asettamiseksi ja ehdokkaan asettamisen siirtämisestä puoluekokoukselle.

Puolueeneuvosto päätti 11.3.1993 siirtää presidenttiehdokkaan asettamisen kesäkuussa 1993 kokoontuvan puoluekokouksen tehtäväksi. Samassa yhteydessä puolueeneuvosto päätti presidenttiehdokkaasta toimitettavan esivaalin menettelytavoista.

Puoluejärjestöjen tuli tehdä ehdotuksensa SDP:n presidenttiehdokkaaksi 13.4.1993 mennessä. Näiden tuli 15.4.1993 mennessä antaa suostumuksensa ehdokkuuteen. Postin välityksellä äänioikeuttaan esivaalissa voivat käyttää jäsenrekisteriin merkityt puolueosastojen jäsenet palauttamalla 14.5.1993 mennessä äänestyslipun sisältävän vaalikuoren. Kunnallisjärjestöjen ja puolueosastojen toimeenpanemissa erillisissä äänestystilaisuuksissa 16.5.1993 voivat äänestää presidentinvaalissa äänioikeutetut kansalaiset, jotka ilmoittivat vaalilautakunnalle nimensä ja osoitteensa ja antoivat vakuutuksen, etteivät olleet osallistuneet SDP:n presidenttiehdokkaasta toimeenpantavaan esivaaliin postin välityksellä tai toisessa erillisessä äänestystilaisuudessa. Halutessaan äänestäjä voi tehdä äänestyslippuun kaksi äänestysmerkintää ilmaisemaan kannanottoa kysymyksiin "Kannatan SDP:n presidenttiehdokkaaksi ensisijaisesti", "Kannatan SDP:n presidenttiehdokkaaksi toissijaisesti". Esivaalin tuloksen määrittämisestä puolueeneuvosto päätti: "Jos joku ehdokkaista saa enemmän kuin puolet annetuista ensisijaisen kannatuksen äänistä, on hän voittanut esivaalin. Jos kukin ehdokas on saanut alle puolet annetuista ensisijaisen kannatuksen äänistä, otetaan huomioon myös toissijaisen kannatuksen äänet."

Määräaikaan mennessä puoluejärjestöt ehdottivat SDP:n presidenttiehdokkaaksi toimitusjohtaja Matti Ahdetta, valtiosihteeri Martti Ahtisaarta, toimitusjohtaja Jaakko Iloniemeä, maaherra Kalevi Kivistöä, valtiopäiväneuvos Sakari Knuuttilaa, kansanedustaja Pertti Paasiota, pankinjohtaja Kalevi Sorsaa, pääjohtaja Vappu Taipale ja maaherra Pirkko Työläjärveä. Heistä suostumuksensa antoivat Ahtisaari, Knuuttila, Sorsa, Taipale ja Työläjärvi.

Esivaalissa ensisijaiset äännet jakautuivat seuraavasti:

	Ääniä/kpl	%
Martti Ahtisaari	75 649	61,24
Kalevi Sorsa	42 442	34,36
Pirkko Työläjärvi	2 534	2,05
Vappu Taipale	2 178	1,76
Sakari Knuuttila	734	0,59

Yhteensä ensisijaisia ääniä annettiin 123 537 kappaletta.

Toissijaiset äännet jakautuivat:

	Ääniä/kpl	%
Kalevi Sorsa	21 174	28,51
Martti Ahtisaari	19 597	26,38
Pirkko Työläjärvi	15 502	20,87
Vappu Taipale	12 819	17,26
Sakari Knuuttila	5 128	6,98

Yhteensä toissijaisia ääniä annettiin 74 220 kappaletta.

Osanotto esivaaliin ylitti ennakko-odotukset. Todennäköistä on, että osanottajien enemmistö oli muita kuin SDP:n jäseniä. Ääntenlaskennan postitse palautetut ja erillisissä äänestystilaisuuksissa annetut äänestysliput yhdistettiin, joten käytettävissä on vain kaikki äännet yhdistävä vaalitulos. Yhteensä esivaaliin osallistui 125 452 äänestäjää, joista 83 443 äänesti erillisissä äänestystilaisuuksissa. Puolueen jäsenistä 42 009 äänesti postin välityksellä. Kokonaan hylättyjä äänestyslippuja jätettiin 879 ja tyhjiä 99.

Esivaalin tuloksen nojalla puolueoimikunta esitti puoluekokoukselle valtiosihteeri Martti Ahtisaaren asettamista SDP:n presidenttiehdokkaaksi.

SDP:n esivaalijärjestelyt aiheuttivat polemiikkia, jossa arvioitiin toissijaisten äänten merkitystä eri tulosvaihtoehdoissa, äänten laskentaan tarvittavan ajan pituutta, kun postin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti kaikki äännet koottiin yhteen ennen niiden laskemista sekä puolueeseen kuulumattomien kansalaisten roolia SDP:n presidenttiehdokasta koskevassa päätöksenteossa. Keskustelua käytiin myös siitä, onko sopivaa äänestää useamman kuin yhden puolueen esivaaleissa.

Suomen Keskusta

Keskusta toimeenpani esivaalin huhtikuussa. Siihen osallistui 81 807 äänestäjää, joista 20 211 oli keskustapuolueeseen kuulumattomia henkilöitä. Äänestykseen osallistumisessa oli edellytyksenä, että sitoutui olemaan äänestämättä minkään muun puolueen esivaalissa. Ehdokkaina esivaalissa olivat oikeusministeri Hannele Pokka ja kansanedustaja Paavo Väyrynen. Pitkään jatkuneen keskustelun jälkeen kansanedustaja Eeva Kuuskoski ja päätoimittaja Keijo Korhonen eivät asettuneet ehdokkaiksi keskustan esivaaliin, vaan kumpikin halusi säilyttää mahdollisuuden ryhtyä puolueen ulkopuolisen kansalaisryhmän asettamaksi presidenttiehdokkaaksi. Esivaalin voitti Paavo Väyrynen saaden 72,2 prosenttia annetuista äänistä.

Kansallinen Kokoomus

Suurista puolueista ensimmäisenä esivaalin ja jäsenäänestyksen järjesti kansallinen kokoomus maaliskuussa. Esivaaliin saattoi rekisteröityä maksamalla neljäkymmenen markan rekisteröimismaksun. Esivaaliin ja jäsenäänestykseen osallistui 39 119 kansalaista, joista 5 938 oli kokoomuksen ulkopuolisia. Ehdokkaina olivat entinen ylipormestari Raimo Ilaskivi ja kokoomuksen puheenjohtaja, ministeri Pertti Salolainen. Julkisuudessa ehdokkaana esillä ollut puhemies Ilkka Suominen ei asettunut ehdokkaaksi. Vaalin voitti Raimo Ilaskivi saaden 71,1 prosenttia annetuista äänistä.

Ruotsalainen Kansanpuolue

RKP:n taholla keskusteltiin varsin pitkään oman ehdokkaan asettamisen vaikutuksista yhtäältä puolueen omaan toimintaan ja toisaalta porvarillisen presidenttiehdokkaan valituksitulon mahdollisuuksiin. RKP:n puoluekokous kesäkuussa 1993 päättyi kuitenkin äänin 244-57 asettamaan puolustusministeri Elisabeth Rehnin RKP:n ehdokkaaksi. Myöhemmin eräät näkyvät RKP:n edustajat kuitenkin toimivat muiden ehdokkaiden vaalityössä.

Vasemmistoliitto

Vasemmistoliiton keskuudessa pohdittiin pitkään oman ehdokkaan asettamista. Osa puolueen edustajista olisi halunnut asettua tukemaan Martti Ahtisaaren ehdokkuutta, mutta huhtikuussa 1993 vasemmistoliiton liittovaltuusto äänin 56-5 päätti asettaa ehdokkaaksi kansanedustaja, puolueen puheenjohtaja Claes Anderssonin. Kuitenkin eräät näkyvät vasemmistoliittolaiset toimivat kaiken aikaa Martti Ahtisaaren valinnan hyväksi ja jotkut Eeva Kuuskosken valinnan hyväksi.

SKL

Kristillinen Liitto päätyi puoluekokouksessa kesäkuussa 1993 asettamaan puheenjohtajansa ministeri Toimi Kankaanniemen presidenttiehdokkaaksi, vaikka puolueen keskuudessa oli kannatusta myös muilla ehdokkailla, ennen muuta Paavo Väyrysellä ja Keijo Korhosella.

SMP

Suomen Maaseudun puolue päätti puoluekokouksessa heinäkuussa 1993 asettaa ehdokkaakseen kansanedustaja Sulo Aittoniemen.

Muut ehdokkaat

Puolueiden asettamien ehdokkaiden lisäksi vähintään 20.000 kansalaisen muodostamat ryhmät asettivat ehdokkaiksi päätoimittaja Keijo Korhosen, kansanedustaja Eeva Kuuskosken, entisen läänintaiteilijan Pertti "Velto" Virtasen sekä Kommunistisen Työväenpuolueen puheenjohtajan, erikoistutkija Pekka Tiaisen.

Ehdokkaan asettamisen tarkoituksessa nimiä kerättiin myös kauppatieteen tohtori Heikki Urmaksen, "rantaneuvos" Eero Seppäsen ja toimitusjohtaja Jyrki J. Karhusen asettamiseksi presidenttiehdokkaaksi. Heitä kannattaneet kansalaisryhmät eivät kuitenkaan saaneet kerätyksi 20 000 hyväksyttävää ilmoitusta, joten heidän ehdokkuutensa raukesivat.

Johtopäätöksiä

- Ehdokkaiden asettamisessa noudatetut menettelytavat poikkesivat kaikissa puolueissa toisistaan. Julkisessa keskustelussa esitettiin näkemyksiä esivaalien yhdenmukaistamisesta. Se lienee kuitenkin mahdotonta toteuttaa, sillä käytännössä esivaalin kykenevät toimeenpanemaan 3-4 suurinta puoluetta. Niidenkin osalta tarve esivaaleihin vaihtelee suuresti esimerkiksi siitä johtuen, onko ehdokkaana kulloinenkin tasavallan presidentti. On myös periaatteellisesti yhdistymisvapauden kannalta arveluttavaa, jos puolueiden sisäiseen päätöksentekoon ja puolueen jäsenten oikeuksiin puututaan lainsäädännöllä tai muutoin puolueen ulkopuolisella päätöksenteolla.
- Kansalaisryhmän (20.000 henkeä) muodostaminen presidenttiehdokkaan asettamiseksi toi esiin ilmeisiä epäkohtia. Epäselvyyksiä syntyi siitä, olivatko allekirjoitukset kaikin osin aitoja ja vakavassa tarkoituksessa annettuja. Poliittisen toiminnan yleisen uskottavuuden kannalta on pidettävä epäkohtana, että president-

tiehdokasta asettavaan kansalaisryhmään kuuluminen ei edes edellyttänyt julkista sitoutumista kannattamaan ao. ehdokkaan valintaa tasavallan presidentiksi.

3. Martti Ahtisaaren valinnan hyväksi tehty vaalityö

Vaalityön organisaatio

Ehdokas itse oli vaalityön johtohahmo. Vaalityön johtoelimenä toimi puoluesihteerin johdolla koordinaatioryhmä. Siinä oli edustus Presidentti '94 ry:stä, Ahtisaaren Helsingin vaalitoimistosta ja ammattiyhdistysliikkeestä. Puolue toimiston työntekijät osallistuivat koordinaatiotyöryhmän toimintaan normaalin tehtäväjakonsa mukaisesti. Koordinaatiotyöryhmässä esillä olleiden vaalihankkeiden käytännön toteutuksesta vastasi Jorma Westlund.

Keväällä 1993 perustettu Presidentti '94 ry organisoitiin kesällä 1993 huolehtimaan Ahtisaaren valintaa tukevan kansalaisliikkeen järjestäytymisestä ja vastaamaan puolueorganisaation ulkopuolella toteutettava vaalityöstä. Yhdistyksen puheenjohtajana toimi kansanedustaja Erkki Tuomioja, kiertuevastaavana Tuomo Saarinen ja tiedotusvastaavana Jussi Lähde. Ehdokkaan avustajana toimi Tuovi Allén ja tiedotuskonsulttina Lasse Lehtinen. Yhdistyksen toimintaan osallistui sosialidemokraattien lisäksi puolueisiin sitoutumattomia henkilöitä sekä vasemmistoliittolaisia, vihreitä ja joitakin kokoomuksen ja RKP:n jäseniä. Yhdistyksen merkittävin käytännön tehtävä oli huolehtia Helsingissä olevasta vaalitoimistosta sekä vaaleihin mennessä perustetuista yhteensä 30 alueellisesta ja paikallisesta vaalitoimistosta. Yhdistys vastasi myös valtakunnallisen ja alueellisten Ahtisaari-kansalaisvaltuuskuntien nimien kokoamisesta ja niiden tarkoituksenmukaisesta julkistamisesta.

Ahtisaari-kansalaisvaltuuskunnan puheenjohtajana toimi professori Anto Leikola. Sen varapuheenjohtajana oli Ahtisaarta tukevia eri tahoilla toimivia sosialidemokraatteja, sitoutumattomia kansalaisia sekä vasemmistoliittoon, kokoomukseen tai RKP:hen kuuluvia henkilöitä. Valtakunnallisen valtuuskunnan nimilistään kertyi vaalikampanjan loppuun mennessä 600-700 nimeä.

Ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraattien ja vaalikampanjan myöhemmässä vaiheessa myös vasemmistoliittolaisten ja sitoutumattomien henkilöiden aktivoituminen oli merkittävä sysäys vaalityön loppuvaiheen tehokkuudelle ja ulottuvuudelle. Erityisesti korostui työllisyyden ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan arvojen merkitys palkansaajaväestölle. Näiden aiheiden esilläpito oli keskeisellä sijalla työ- ja

toimipaikoilla sekä työttömien keskuudessa Ahtisaaren hyväksi tehdys-
sä vaalityössä.

Marras-joulukuussa tuli esiin tarve kiinteyttää vaalityötä, varmistaa käytännön tehtävien oikea-aikainen toimeenpano ja selkiinnyttää taloudellisia ja toiminnallisia vastuusuhteita. Ahtisaaren Helsingin vaalitoimiston työtä johtamaan siirtyi puoluetoimistosta Matti Kouri, alueellisesti täsmennettiin puolueen piirijärjestöjen ja paikallisten Ahtisaari-ryhmien työnjakoa, eduskuntaryhmän sihteeri Kari Laitinen ryhtyi avustamaan ehdokasta puheiden ja esiintymisten valmistelussa. Jorma Westlundin tehtäväksi osoitettiin vaalityön käytännön ohjaaminen erityisesti vaalin toisen kierroksen valmistelujen ja toimeenpanon osalta.

Tapahtumat

Puoluekokouksen asettaessa Ahtisaaren presidenttiehdokkaaksi kesäkuun alussa, oli tiedossa, että hän siirtyy useaksi kuukaudeksi YK:n tehtäviin Geneveen. Käytännön vaalityö ehdokkaan johdolla alkoi loka-marraskuun taitteessa, jolloin hän saapui Suomeen.

Forssan kansanjuhla elokuussa ja Ahtisaaren näyttävä esiintyminen siellä, oli Ahtisaaren ainoa julkinen Suomessa tapahtunut vaaleja palveleva aktiviteetti puoluekokouksen ja lokakuun lopun välillä.

Ahtisaaren vaalikiertue alkoi marraskuun alussa ja päättyi 15. tammi-kuuta. Hän osallistui tänä aikana noin 300 erimuotoiseen yleisötilaisuuteen, joista runsas 250 oli keskustelutilaisuuksia. Kiertueeseen sisältyi myös kymmeniä tehdaskäyntejä ja tutustumisia eri alojen laitoksiin ja toimipisteisiin. Vaalikiertueen aikana ehdokas tavoitti tilaisuuksien avulla välittömästi lähes 100.000 kansalaista. Se oli tehokas tapa, jolla kansalaiset saattoivat saada käsityksen ehdokkaan yhteiskunnallisesta ajattelusta ja ehdokas puolestaan saattoi koota tietoja ja vaikutelmia maan eri puolilta ja hyvin erilaisissa oloissa eläviltä ja toimivilta kansalaisilta.

Vaalikampanjan kannalta muodostui varsin haastavaksi ehdokkaan esiintyminen puoluevaltuuston kokouksessa 18.11.1993. Erityisesti hänen siellä lukemansa "ystävän kirje" herätti merkittävän jälkikeskustelun, koska kirjeen tuntemattomaksi jäänyt kirjoittaja arvioi puolueiden toimintaa varsin kriittisesti asettaen mm. kysymyksenalaiseksi niiden oikeuden asettaa ehdokkaita vaaleihin.

Vaalikampanjan kannalta toinen poikkeuksellisen merkittävä esiintyminen oli eduskuntaryhmän kokous 16.12.1993. Suuren julkisuuden saanut kokous oli tarpeellinen lisäpanostus sosialidemokraattisen puo-

luevään, kansanedustajien ja muiden vaikuttajien kannustamiseksi vaalityön loppurynnistykseen.

Valitsijamiestoiminnan puuttuessa esiintyi epätietoisuutta siitä, minkälaisia tilaisuuksia ja yhteyksiä kansalaisiin voidaan harjoittaa ilman ehdokkaan henkilökohtaista läsnäoloa. Erityisesti tammikuun aikana osoittautuivat käyttökelpoisiksi keinoiksi vaalitoimistojen ja vaalivankureiden yhteyteen organisoidut kansanedustajien ja muiden tunnettujen Ahtisaaren kannattajien tapaamis- ja päivystystilaisuudet. Niissä kansalaiset saattoivat esittää kysymyksiä ja näkemyksiään presidentinvaaleista ja muistakin ajankohtaisista asioista.

Vaalin toisen kierroksen valmisteluissa pidettiin tärkeänä, että televisioesiintymisiin valmistautumiseen oli käytettävissä riittävästi aikaa, ja että lehdistön haastattelut kyettiin toteuttamana verraten rauhallisissa puitteissa ja riittävän pitkälle ajalle rytmitetynä. Tällöin juhlatilaisuuksille ja muille välittömille yhteyksille kansalaisten kanssa jäi olennaisesti vähemmän aikaa kuin ennen ensimmäistä vaalia kiertueen yhteydessä. Vaalin toisella kierroksella keskitetyn aikataulun mukaisesti järjestettiin vaalijuhlat Kotkassa, Helsingissä Finlandia-talolla, Lahdessa, Jyväskylässä, Tammisaaressa, Kemissä, Turussa ja Tampereella. Lisäksi ehdokas tapasi työttömien edustajia erillisessä tilaisuudessa ja osallistui Helsingissä sekä vaalia edeltävänä päivänä Espoossa ja Vantaalla järjestettyihin katutapahtumiin. Vaalijuhlien hyvä onnistuminen, etenkin toisen kierroksen alkuvaiheessa järjestetty Finlandia-talon juhla, loivat ehdokkaaseen ja kampanjaväkeen itsevarmuutta ja optimismia huolimatta siitä, että välittömästi toisen kierroksen alussa julkaistuissa mielipidetiedusteluissa kilpailevan ehdokkaan kannatus oli selvästi (56 - 44) Ahtisaaren kannatusta korkeampi.

Painotuotteet

Marraskuussa toimitettiin Presidentti '94 ry:n toimesta "Ahtisaari - kansanvaali" lehteä miljoona kappaletta talkoovoimin jaettavaksi. Lehden aiheuttamiin kustannuksiin nähden jako ei onnistunut tyydyttävästi.

Vaalin toista kierrosta varten julkaistiin useilla paikkakunnilla lehteä tai lehdissä olevia liitteitä. Helsingissä ja Espoossa jaettiin 200.000 kappaletta uutta vaalilehteä. Samaa lehteä jaettiin 100.000 kappaletta muualle Suomeen.

Julisteiksi painatettiin musta-valkoinen, koko julisteen täyttävä ehdokkaan kasvokuva sekä yhteensä 8 suomenkielistä ja kolme ruotsinkielistä lyhyttä slogania. Ne oli tehty valkealla tekstillä mustalle pohjalle.

Vaalikampanjan alkuvaiheessa tehtiin jakoon suppea mustavalkoinen henkilöesite (50.000 kappaletta).

Ensimmäistä vaalikierrosta ja erikseen toista vaalikierrosta varten tehtiin lennäkkit, joissa oli ehdokkaan numero, kuva ja lyhyt teksti.

Puoluejärjestöjen ja Ahtisaaren tukiryhmien käyttöön tehtiin leikearkkeja, joista saattoi sommitella lehti-ilmoituksia ja monisteita.

Muut tuotteet

Presidentti '94 ry tuotti varainhankintaansa varten rintanappeja, t-paitoja, lippalakkeja ja henkseleitä. Paikallisesti tuotettiin huomattavat määrät myös postikortteja mm. uudenvuodentervehdyksiä varten. Vaalilityötä varten tuotettiin myös multivisioesitys, jonka hyödyntäminen jäi kuitenkin organisoimatta.

Puolueen vaalityön varainhankintaa varten taiteilija Erkki Kannosto valmisti pienoisseistoksia, joiden myynnistä vastasi puoluetoimisto.

Lehti-ilmoittelu

Lehti-ilmoittelun osuus oli aiempiin vaaleihin nähden olennaisesti supistunut. Keskitetysti tuotettiin aikakauslehtiin puolen sivun tai sitä pienempiä ilmoituksia, joissa toistuivat julisteiden kuva- ja teemamallit. Aikakauslehti-ilmoittelun pääpaino oli marras-joulukuulla.

Sanomalehti-ilmoittelu oli kampanjan alkuvaiheessa tilaisuusilmoittelua, josta pääasiassa vastasivat paikalliset tilaisuuksien järjestäjät. Vaalikampanjan loppuvaiheessa Ahtisaaren hyväksi tapahtunutta sanomalehti-ilmoittelua toteuttivat myös sosialidemokraattiset järjestöt, eräät ammatilliset järjestöt ja yksityiset Ahtisaarta tukevat kansalaiset.

Toisen kierroksen ilmoittelussa nousi huomattavaan symboliseen merkitykseen Ahtisaarta tukevien naisten mimi-ilmoittelu. Nimien kerääminen oli merkittävä Ahtisaarta tukevien naisten ja naisjärjestöjen voimainponnistus. Yhdessä spontaanisesti syntyneen mielipidepalstakirjoittelun kanssa se merkittävällä tavalla varmensi kuvaa Ahtisaaresta myös naisten tukemana ehdokkaana.

Televisio- ja radiomainonta

Marraskuun alussa toteutettiin television aamulähetysten yhteydessä ilmoituskampanja, jossa esitettiin yhteensä 24 kymmenen sekunnin

mittaista mykkää spottia. Ne olivat Martti Ahtisaaren lyhyitä teemalauseita, jotka olivat esillä myös julistemainonnassa.

Toisella kierroksella toteutettiin 28 kappaletta noin kymmenen sekunnin mittaisia spotteja, joissa yksi henkilö (Jörn Donner, Veikko Helle, Tuulikki Kannisto, Osku Pajamäki, Eija Vilpas) kertoi lyhyesti, miksi äänestää Ahtisaarta. Nämä lyhyet spotit oli filmattu välittömästi ensimmäisen vaalin tulosten valmistuttua.

Radiomainontaa toteutettiin keskitetysti vain vaalin toisella kierroksella noin 15 paikallisradiossa.

4.

Television hallitseva asema

Television vaikutus kansalaisten mielipiteisiin vaikuttamisen keinona korostui entisestään. Erilaisia vaaliin liittyviä ohjelmia alettiin lähettää jo marraskuusta alkaen. Eri kanavien ja eri tyyppisten ohjelmien keskinäinen kilpailu katsojaluvuista oli tuntuvaa. Erityisesti televisiossa oli pyrkimystä, ilmeisesti ohjelmanteon käytännön syistä, jakaa ehdokkaita pääehdokkaisiin ja vähemmän merkittäviin ehdokkaisiin. Tällöin saatettiin kulloinkin toimittajan/tuottajan tarpeiden mukaisesti poimia ohjelmaan 2-4 ehdokasta. Tälle käytännölle oli ilmeiset journalistiset perusteensa, vaikka sen aiheuttamat hyödyt eri ehdokkaille olivatkin epätasaisia ja vaikeasti arvioitavia.

Television vaalitoiminnalle uutena piirteenä tuli esille se, että ehdokailta käytännössä edellytettiin aktiivista osallistumista myös muihin kuin varsinaisesti presidentinvaaliin liittyviin ohjelmiin. Ehdokkaita esiteltiin urheiluohjelmien yhteydessä, erilaisissa viihde- ja makasiiniohjelmissa sekä tietokilpailuissa (Tuttu juttu). Sen sijaan eri ehdokkaiden näkemysten kommentoivaa arviointia televisiossa oli odotettua vähemmän. Esimerkiksi puolueiden puheenjohtajat eivät keskustelleet vaalin merkityksestä tai presidenttiehdokkaiden näkemyksistä yhdessäkään televisio-ohjelmassa.

Uutta oli myös presidentin puolisojen ja perheen esittely erilaisten ohjelmien kautta.

Martti Ahtisaaren vaalityössä television vaikutus yllätti. Ehdokkaan tottumattomuus nopeasti tempoilevaan sananvaihtoon reaaliaikaisessa televisiojulkisuudessa oli ilmeistä. Ensimmäisten television vaaliohjelmien jälkeen vahvistui mielipidetiedusteluissa syksyn mittaan havaittavissa ollut laskeva trendi ja aiheutti epävarmuutta. Laskevaan trendiin oli syynä myös se, että välittömästi ehdokasasettelun jälkeen hänen

kannatuksensa mielipidetiedusteluissa oli epärealistisen korkealla joutu-
tuen mm. muun ehdokasasettelun keskeneräisyydestä.

Ahtisaaren esiintymisvarmuus ja kyky sopeutua television vaaliohjelmien vaatimuksiin karttui kuitenkin nopeasti. Vaalin toisella kierroksella television vaaliohjelmien luonne muuttui, koska aikaa oli enemmän ja kulloinkin esillä olevaan asiaan saattoi keskittyä hivenen perusteellisemmin kuin 11 ehdokkaan keskustelutilanteissa. Toisen kierroksen televisioesiintymissä Ahtisaaren rauhallinen vakuuttavuus ja pidättäytyminen hänelle ominaisissa teemoissa olivat tekijöitä, jotka käänsivät kannatuksen uudelleen nousuun.

Arvattavasti televisiojournalismilla on aiheita myös sisäiseen kritiikkiin. Olisi paikallaan tähdentää sitä suurta vastuuta, mikä televisiolla on vaalin valtiollisen merkityksen ja ehdokkaiden sanoman välittämisen kannalta.

Nyt katsojille tarjottiin ohjelmia ja tilanteita, joissa väline ja toimittajan edustajana pyrki urheilusuorituksen kaltaiseen voittoon pelitilanteessa ja nokkeluuden osoittamiseen. Rauhallinen tiedon välittäminen ehdokkaiden näkemyksistä ja asennoitumistavoista ei saanut riittävää sijaa.

5.

Vaalikampanjan pelit ja ilmiöt

Merkittävin Ahtisaaren vaalikampanjaan suunnattu häiriöyritys oli toimittaja Pentti Sainion kirja, lehtikirjoitukset ja televisio-ohjelmat, joissa väitettiin Ahtisaaren tavalla tai toiselle syyllistyneen YK-yliopiston kehitystalouden instituutin (Wider) valvonnan laiminlyömiseen ja Wideriin liittyvien epäkohtien peittelyyn, jopa oman edun tavoitteluun. Myös Paavo Värynen käytti hyväkseen ennen vaaleja ilmestyneessä kirjassaan Wideriin liittyviä Ahtisaaren yhdistettyjä perättömiä huhuja.

Vaalikampanjan kestäessä esiintyi pyrkimystä käsitellä Ahtisaaren YK-uraa ja samalla YK:ta pahantahtoisesti, kansainvälisen järjestöelämän tiedossa olevia epäkohtia tarkoituksenmukaisesti värittäen. Toisaalta Ahtisaari haluttiin leimata SDP:n eduskuntavaalityön veturiksi, jonka äänestäminen ei ole soveliaista "puolueettomalle" ihmiselle eikä ainakaan porvarillisesti ajattelevalle kansalaiselle.

Noin viikkoa ennen ensimmäistä vaalia tuli julkisuuteen, että Venäjä oli jättänyt Suomelle nootin kahden äärioikeistolaisen järjestön rekisteröinnin johdosta. MTV joutui myöntämään myöhemmin, että oli menetellyt harkitsemattomasti, kun toisen pienen järjestön edustaja sai

mahdollisuuden MTV:n uutisissa väittää Paavo Värysen "tilanneen" nootin.

Vaalin toisella kierroksella syntyi Kotimaa-lehden palstoilla keskustelu Elisabeth Rehnin uskonnollisista näkemyksistä, kun hän oli eräässä tilaisuudessa esittänyt epäileviä käsityksiä Jeesus Nasaretilaisen henkilön historiallisuudesta. Keskustelu ehdokkaiden (Ahtisaari, Rehn) uskonnollisen vakaumuksen luonteesta sai kohtuuttomat mittasuhteet.

Aivan vaalikampanjan lopussa Rehn väitti Ahtisaaren loukanneen epätasa-arvoisella tavalla Rehniä naisena, kun oli jossakin yhteydessä tokaissut "No, no, Elisabeth". Tämä vaalikampanjan loppuvaiheessa esitetty Rehnin lausuma kuvanee paremminkin hänen vaalityönsä hermostuneisuutta ja yritystä lietsoa väen väkisin erimielisyyttä tasa-arvokysymyksistä.

Vaalikampanjan yhteydessä julkaistiin runsaasti ehdokkaista kertovia tai ehdokkaiden tekemiä kirjoja. Vain harvassa tapauksessa niiden menekki on kuitenkin osoittautunut odotuksia vastaavaksi.

6.

Mielipidetiedustelujen ja vaalihuoneistoista poistujien haastattelujen merkitys mielipiteen ohjaamisessa/äänestyskäyttäytymisessä

Puolueitten ja muitten järjestöjen lisäksi yhä useammat mediat teettävät, tekevät ja julkaisevat mielipidetutkimuksia. Vaalien vähillä puolueitten kannatusta ja yleisemminkin poliittista ilmapiiriä kuvaavat tutkimukset ovat nykyisin puolueitten ja muiden järjestöjen toiminnan suunnittelijoiden lisäksi myös monen tiedotusvälineen säännöllistä aineistoa.

Vuoden 1994 presidentinvaaleihin liittyen tehtiin ja julkaistiinkin enemmän mielipidetutkimusten tuloksia kuin koskaan aikaisemmin. Toimittajat, politiikan suunnittelijat ja yleisö ovat tehneet niistä omia päätelmiään ja käyneet niiden perusteella keskustelua. Mielipidetiedustelujen vaikutus mielipiteiden muodostumiseen on siten sekä välitöntä että välillistä. Julkisuutta ovat saaneet ja julkisuudessa ovat pysyneet paljon mitattua kannatusta saaneet henkilöt. Heidän suosionsa säilyminen on puolestaan riippunut heidän tekemisistään, sanomisistaan sekä siitä, miten mediat ovat heitä käsitelleet. Tätä prosessia on sitten seurattu mielipidetutkimuksilla. Prosessissa on nähty jyrkkiä suosion nousuja, kuten Ahtisaaren ja Rehnin kohdalla, ja myös suosion laskuja, kuten väliaikaisesti Ahtisaaren ja pysyvämminkin Kuuskosken kohdalla.

Mielipidetutkimusten tuloksien tulkinta on vuoden 1994 vaaleissa ollut aikaisempaa yksioikoisempaa siksi, että nyt käytiin ensimmäiset suorat kansanvaalit. Mielipidetiedustelujen runsaus on osaltaan ohjannut myös taktikointiin äänestämässä. On mahdollista, että jo esivaalivaiheessa äänestykseen osallistui niitäkin, joita ensisijassa kiinnosti jonkun ehdokkaan valituksi tulemisen estäminen.

Helmikuussa 1994 tehdyn mielipidetutkimuksen mukaan 14 prosenttia kaikista ilmoitti varsinaisen vaalin ensimmäisellä kierroksella valinneensa ehdokkaansa tällä tavalla. Näistä ainakin osa on ollut niin sanottuja taktikkoja. Tällainen taktikointi olisi vaikeaa ilman mielipidetutkimusten antamia tietoja. Tällaisia äänestäjiä oli suhteellisesti eniten (22 %) Rehniä ensimmäisellä kierroksella äänestäneiden keskuudessa. (Rehniä äänestikin toisella kierroksella vain 75 prosenttia häntä ensimmäisellä kierroksella äänestäneistä. Ahtisaarelle pysyi uskollisena 93 prosenttia häntä ensimmäisellä kierroksella äänestäneistä.)

Välittömästi ensimmäisen vaalin jälkeen Rehn nousi mielipidemittaus-
ten mukaan Ahtisaarta suositummaksi ehdokkaaksi. Voi olla, että juuri nämä tiedot aktivoivat perinteisesti heikosti vaaleihin osallistuvat potentiaaliset SDP:n kannattajat vaaliurnille. Tämä merkitsisi samalla sitä, että tiukassa tilanteessa epävarmat äänestäjät siirtyivät häviöllä olevan ehdokkaan puolelle. (Tosin kaikkein viimeisimmät tutkimukset kuitenkin ennakoivat Ahtisaaren voiton varsin hyvin.) Näittenkään vaalien yhteydessä ei kuitenkaan saatu ehdotonta vahvistusta sille yleiselle väitteelle, jonka mukaan epävarmat siirtyvät voitolla olevan puolelle.

Äänestäjät itse tuntuvat olevan sitä mieltä, että mielipidetutkimukset eivät vaikuta heidän valintoihinsa. Vaalien jälkeen tehdyssä tutkimuksessa vain yksi prosentti sanoi niiden vaikuttaneen hyvin paljon, 7 prosenttia jossain määrin, 18 prosenttia aika vähän siihen, äänestivätkö he Ahtisaarta vai Rehniä. Kolme neljästä vastaajasta oli sitä mieltä, että ne eivät vaikuttaneet heidän päätökseensä lainkaan. Vaalien tulos riippui nyt, kuten varmasti monissa muissakin vaaleissa, verraten vähäisen äänestäjäjoukon lopullisesta, usein viime hetkellä tehtävästä päätöksestä. Valintansa viimeisinä vaalienaluspäivinä tehneiden keskuudessa oli eniten niitä, joiden päätökseen myös mielipidetutkimukset olivat vaikuttaneet. Tämän perusteella voidaan sanoa, että mielipidetiedustelutoiminnalla on merkitystä itse vaalikäyttäytymisessä.

Mielipidetutkimusten tekemisessä on viime vuosina ruvettu käyttämään sellaisia menetelmiä ja tekniikkoja, joiden avulla ne on saatu hyvin nopeiksi. Suuri puhelintiheys ja tietokoneet ovat mahdollistaneet hyvinkin suurten haastattelumäärien tekemisen ja tilastoinnin muuta-

massa päivässä. Tällaisissa pikatutkimuksissa on kuitenkin vaarana, että näytteet eivät muodostu täysin edustaviksi - esimerkiksi paljon kodin ulkopuolella aikaansa käyttävät jäävät helposti aliedustetuiksi.

Vuoden 1994 vaalien ennakoäänestysten yhteydessä tehtiin aikaisempaa runsaammin vaalihuoneistoista poistujien haastatteluja, niin sanottuja exit poll -tutkimuksia. Niissä äänestyspaikalta poistujilta kysytään, miten he äänestivät. Tällaisten tutkimusten tulosten julkaiseminen herätti keskustelua ja kritiikkiä. Tässä yhteydessä otettiin esille sekin mahdollisuus, että mielipidetutkimusten tulosten julkaiseminen kielletäisiin viikon tai kahden aikana ennen vaaleja. Näin onkin menetelty esimerkiksi Ranskassa.

Vaalihuoneistoista poistujiin kohdistuvista tutkimuksista jotkut on ehkä tehty asiantuntemattomasti ja huonosti. Ehkä ei ole otettu huomioon sitä, että eri alueilla, eri päivinä ja eri kellonaikoina äänestämässä käyvät erilaiset äänestäjät. Haastateltujen suuri määrä ei yksinään takaa tulosten tarkkuutta, vaan kaikista äänestäjäryhmistä olisi saatava oikea ja riittävä määrä edustajia näytteeseen. Huolellisuudesta huolimatta näillä tutkimuksilla saadaan tietoa vain ennakoäänestäjistä. Viime vaaleissa kaupunkilaisista äänestäjistä 46,2 prosenttia, mutta muitten kuntien asukkaista 49,3 prosenttia äänesti ennakolta. Uusmaalaisista tätä mahdollisuutta käytti vain 40,3, mutta lappilaisista 57,7 prosenttia. Yksin nämä luvut osoittavat, että vaalien tuloksen valtakunnan tason ennustaminen ei näillä tutkimuksilla ole ainakaan yksinkertaista.

Mielipidetutkimuksilla on sekä välillisiä että välittömiä vaikutuksia mielipiteenmuodostukseen ja äänestäjien käyttäytymiseen. Entistä valppaammin on pidettävä huolta siitä, että niitten tekemisessä ja tulkinnessa ollaan huolellisia ja vastuuntuntoisia ja että tutkimuksen perusteista annetaan riittävät tiedot samassa yhteydessä, kun tuloksista kerrotaan.

7.

Ensimmäinen vaali 16.1.1993

(Taulukko, liite 1)

Johtopäätöksiä

- Martti Ahtisaaren kannatus ensimmäisessä vaalissa (25,9 %) alitti 6-7 prosenttiyksiköllä eri mielipidetiedusteluissa suunnitteen samaan aikaan SDP:lle annetun kannatuksen. Tämä osoittaa, että vilkkaasta yleisestä vaaliosallistumisesta huolimatta

kaikki SDP:n ja siten mitä todennäköisimmin Martti Ahtisaaren potentiaaliset kannattajat eivät olleet lähteneet liikkeelle.

- Keijo Korhosen aktiivinen ja hyökkäävä vaalikampanja vaikutti erityisesti Paavo Värysen menestystä vähentävästi. Värysen saama kannatusosuus 19,5 prosenttia on kuitenkin korkeampi kuin samanaikaisesti mielipidetiedustelut osoittivat keskustan kannatukseksi.
- Raimo Ilaskiven kannatus (15,2 %) sen sijaan alittaa kokoomuksen mielipidetiedusteluissa saaman kannatuksen. Arvattavasti Elisabeth Rehnin suosion kasvu verotti erityisesti Ilaskiven naispuolista kannattajakuntaa.
- Elisabeth Rehnin varma esiintyminen ja suosion kasvu vaikutti myös Eeva Kuuskosken kannatuksen (2,6 %) vähenemiseen lähes romahdusmaisesti vaalikampanjan loppuvaiheessa.

8.

Toinen vaali 6.2.1994

(Taulukko. liite 2)

Johtopäätöksiä

- Elisabeth Rehnin hyvä menestys ensimmäisen vaalin varsinaisen vaalipäivän tuloksissa sekä suosion kasvu mielipidetiedusteluissa nostivat hänet välittömästi ennakkosuosikin asemaan, joka osoitautui yllättävän raskaaksi. Hänen vaalityössään ei oltu ilmeisesti varauduttu tähän uuteen asetelmaan. Rehnin vaalityön vauhtia kiihdytettiin ja tilaisuuksia järjestettiin läkähdyttävä määrä. Syntyneet uudet kontaktit eivät kuitenkaan riittäneet korvamaan niitä menetyksiä, joita kiireen synnyttämä hermostunut ilmapiiri toisaalla aiheutti.
- Ahtisaaren kampanjan tempo rauhoittui, mutta intensiteetti lisääntyi loppuun saakka kohoavasti. Aikaa oli riittävästi valmistautua televisioesiintymisiin ja kohtaamisiin lehdistön kanssa.
- Ahtisaaren kampanjassa vältettiin uusien elementtien kehittämistä loppuvaiheessa. Merkittävä uusi vaaliase oli Ahtisaarta kannattavien naisten aktivoituminen joukkomittaisesti ilmaisemaan tukensa yhdessä ja erikseen.
- Lopputuloksen kannalta oli ilmeisen ratkaisevaa, että Ilaskiven ja Värysen kannattajista osa passivoitui toisessa vaalissa. En-